

SECONDANT#5

Tijdschrift van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid
oktober 2010 | 24e jaargang | www.hetccv.nl

SLACHTOFFERSCHAP VAN CYBERCRIME

HOOGLERAAR CRIMINOLOGIE JAN TERPSTRA OVER EEN NATIONALE POLITIE
HEIN ROETHOPRIJS 2010 | AANPAK OVERVALLEN NOORD-LIMBURG

Inhoud

6 Crimi-trends

CYBERCRIME

Bijna vijf procent van de inwoners in de regio Haaglanden is in de afgelopen vijf jaar het slachtoffer geworden van skimmen, waarbij persoonlijke en financiële gegevens tijdens het pinnen zijn misbruikt. Dit blijkt uit de Integrale Veiligheidsmonitor Haaglanden 2009.

14

NATIONALE POLITIE

Interview Hoogleraar Criminologie Jan Terpstra: "Is de aanpak van georganiseerde criminaliteit zo belangrijk om daarvoor de hele politieorganisatie te wijzigen?"

26

WINNAAR HEIN ROETHOFPRIJS

Interview Hans Rasenberg, politie Haaglanden: "We hebben op Bureau Beresteinlaan besloten om een groot en nieuw informeel netwerk op te bouwen."

54

BEDRIJFSLEVEN> AANPAK OVERVALLEN

Reportage In Noord-Limburg zetten politie, OM en gemeenten alle zeilen bij om het aantal overvallen terug te dringen.

20

WERKVLOER> WIJKVEILIGHEID

Fotoserie Wijkagenten steken veel uren in het vergroten van de wijkveiligheid. Maar andere taken, zoals noodhulp, slokken veel kostbare tijd op.

32

VEILIGE BUSLIJN

Door gedragsregels en andere veiligheidsmaatregelen is de sociale veiligheid op buslijn 85 tussen Veenendaal en Ede toegenomen.

36

AANGIFTEN CYBERCRIME

Om aangiften van cybercriminezaken verantwoord op te kunnen nemen, moet de kennis van intake medewerkers bij de politie verbeteren.

40

VOETBALVANDALISME

Hooligans en andere ordeverstoorders die voor ernstige overlast zorgen, kunnen met een nieuwe wet effectiever worden aangepakt.

44

CYBERPESTEN

Vormen van cyberpesten zoals beledigingen versturen en roddels verspreiden via internet en gsm, zien veel jongeren als een groot probleem.

50

WOONOVERLAST

Om gemeenten gewijs te maken in de verschillende mogelijkheden om woonoverlast te bestrijden, is een handreiking ontwikkeld.

>> VASTE RUBRIEKEN

- 03 Redactioneel
- 04 Snippers
- 60 Column
- 61 Buitenlandse berichten
- 62 CCV-nieuws
- 63 Colofon

Omslag: Bij cyberstalking worden slachtoffers systematisch achtervolgd en bedreigd door daders, die berichten op bulletinboards en chatrooms plaatsen en ongevraagd e-mails verzenden / foto: Pallieter de Boer.

CYBERCRIME ROEPT VRAGEN OP

Klanten van een grote Nederlandse bank worden regelmatig bestookt met zogenaemde *phishing-mails*. Phishing is een vorm van oplichting waarbij internetgebruikers frauduleuze e-mails ontvangen. Daarmee worden ze misleid om op vervalste websites van banken hun bankgegevens, zoals inlogcodes, te gebruiken. Die komen dan in handen van criminelen die de bankrekeningen van de nietsvermoedende slachtoffers leegroven. Sinds bankieren ook via mobiele telefoons mogelijk is gemaakt, bestaat er een variant van phishing waarbij klanten via sms-tekstberichten worden benaderd om persoonlijke gegevens op te hoesten: SMiShing. Criminelen volgen de ontwikkelingen in de ICT op de voet, blijkt wel.

Voor politie en justitie gaan de ontwikkelingen op het gebied van cybercrime te rap. Zij kunnen die ontwikkelingen 'maar moeizaam bijbenen', constateren Rutger Leukfeldt e.a. in hun onderzoek *Verkenning cybercrime in Nederland 2009*. De onderzoekers signaleren 'een aanzienlijk kennistekort'. Dat de politie onvoldoende geschoold is in het verschijnsel cybercrime, blijkt ook uit de bijdrage van het Lectoraat Cybersafety van NHL Hogeschool

in Leeuwarden in dit nummer. De auteurs hebben de intake van cybercrime bij de politie onderzocht. Zij geven het voorbeeld van een slachtoffer van *hacken* (inbreken in een computer of netwerk, bijvoorbeeld om gegevens te vernielen) die daarvan aangifte kwam doen. Hij moest het zelf maar opschrijven, omdat de verbalisant de zaak niet begreep.

De noodzaak van een goed begrip van cybercrime-zaken bij de politie neemt echter toe. De samenleving krijgt steeds meer te maken met cybercrime-delicten die niet op zichzelf staan maar met andere 'reguliere' delicten samenhangen, aldus Leukfeldt e.a. Zij bepleiten daarom een korpsbrede kennisverhoging, evenals onderzoek naar *slachtofferschap* van cybercrime. Met het hoofdartikel van René Hesseling van de politie Haaglanden worden zij op hun wenken bediend. Het biedt een eerste analyse van de omvang en aard van slachtofferschap van cybercrime op basis van extra vragen in de Integrale Veiligheidsmonitor (IVM) Haaglanden. De nieuwe landelijke IVM bevat een vragenblok over cybercrime die die kennis verder zal aanvullen. Maar deze eerste inzichten hebben we alvast. << Alfred Hakkert

SMiShing is een vorm van oplichting waarbij vervalste sms-tekstberichten worden verstuurd om persoonlijke bankgegevens te verkrijgen / foto: Pallieter de Boer.

Snippers

Tekst Lynsey Dubbeld. Aankondigingen, publicaties, persberichten en dergelijke kunnen aan de redactie worden gestuurd p/a Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid, red. SECONDANT, Postbus 14069, 3508 SC Utrecht.

E-mail secondant@hetccc.nl

INBRAAKPREVENTIE DOOR BURGERS

Een persoonlijk advies over inbraakpreventie in de woning boekt succes in België. Daar zorgt het zogenoemde inbraakpreventief advies van gemeente en politie ervoor dat een meerderheid van de deelnemende burgers inbraakwerende maatregelen invoert. Dat blijkt uit onderzoek onder zo'n 1200 burgers die gebruik maakten van de gratis dienstverlening die sinds 1995 wordt gestimuleerd door

het ministerie van Binnenlandse Zaken van onze zuiderburen. Een overweldigende meerderheid van de burgers – 90 procent – is positief over het uitgebrachte advies en zou anderen de dienst aanraden.

Een te verwachten knelpunt bij de uitvoering van de organisatorische, bouwkundige en elektronische maatregelen die de technopreventief adviseur op basis van zijn huisbezoek voorstelt, zijn de kosten. De helft van de burgers die in het kader van *Inbraakpreventief advies in België*. *De mening van de burger* zijn bevraagd, volgt het advies maar gedeeltelijk op. Vooral huurders zien op tegen de kosten. Volgens de onderzoekers doen de adviseurs er dan ook goed aan om de nadruk te leggen op organisatorische en bouwkundige maatregelen die weinig tot geen financiële investeringen vergen.

Andere pijnpunten die *Inbraakpreventief advies in België* aan het licht brengt, zijn de geringe publieksbekendheid van de dienstverlening en de beperkte participatie van kwetsbare groepen. Daarnaast blijkt het advies herhaald slachtoffer-schap niet te kunnen uitsluiten. Welke effecten het inbraakpreventieve advies heeft op het risico op een toekomstige (inbraak)poging is vanwege methodologische bezwaren en een ontoereikende dataset niet te bepalen. Wel zegt een ruime meerderheid van de ondervraagde klanten zich veiliger te voelen na het realiseren van de voorgestelde veiligheidsmaatregelen.

Leen Symons, Johan Deklerck, Dave Gelders, Stefaan Pleysier, *Inbraakpreventief advies in België*. De mening van de burger, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, ISBN 978 90 8974 239 1.

DE IDENTITEIT VAN DE POLITIE

Boeven vangen, orde handhaven en de boel bij elkaar houden. Dat zijn populaire opvattingen over de taak van de politie. Maar de dagelijkse praktijk van de dienaar op straat ziet er heel anders uit, aldus Jan Terpstra in *De maatschappelijke opdracht van de politie. Over identiteit en kernelementen van politiewerk*. Geen wonder dat de politie zich in

een identiteitscrisis bevindt. In de rede waarmee hij zijn hoogleraarschap aan de Radboud Universiteit Nijmegen aanvaardde, formuleert Terpstra een antwoord op de zoektocht naar de rol van de politie in de hedendaagse samenleving. In die samenleving heeft de politie het als gezaghebbende regelhandhaver moeilijk, want burgers laten zich niet zomaar de les lezen. Bovendien hebben allerlei nieuwe vormen van particuliere veiligheidszorg en publiek-private samenwerking het geweldsmonopolie van de politie ter discussie gesteld. De maatschappelijke opdracht van de politie is dan ook niet eenvoudig en vereist een zorgvuldige balans tussen betrokkenheid en distantie. Volgens Terpstra kan de maatschappelijke opdracht van de politie worden samengevat als problemen oplossen (al dan niet tegen de wil van

betrokkenen en met toepassing van dwang of geweld), normen en waarden uitstralen, openstaan voor geluiden uit de samenleving en streven naar het behouden van legitimiteit.

Terpstra's invulling van de politietraak verschilt van die van veelgehoorde visies zoals *community policing*, *problem-oriented policing* en een politiemacht die zich tot de zogenoemde kerntaken beperkt. Die uiteenlopende perspectieven op de *core business* van oom agent laten wel zien dat de eisen aan de politie meer dan ooit hoog, divers en tegenstrijdig zijn.

Jan Terpstra, *De maatschappelijke opdracht van de politie. Over identiteit en kernelementen van politiewerk*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, ISBN 978 90 8974 272 8.

AANPAKKEN VAN OVERLASTGEVENDE ZORGMIJNERS

‘Een daadwerkelijk integrale werkwijze heeft constant onderhoud en doorgaande investering nodig’. Deze uitspraak lijkt van toepassing op een groot aantal publiek-private samenwerkingsverbanden op het gebied van veiligheid. Maar misschien is de noodzaak van continuïteit in onderhoud en investeringen wel het meest urgent in het geval van chronische overlastveroorzakers, die niet alleen een kwelling voor hun omgeving, maar ook hulpbehoevend zijn. Denk aan

mensen met psychiatrische problemen, persoonlijkheidsstoornissen of een drugsverslaving die zich schuldig maken aan woonoverlast, hinderlijk rondhangen in parken, of drugshandel.

Hoewel de problematiek zich moeilijk in cijfers laat vatten, bestaat er bij de politie een sterke behoefte aan een structurele aanpak, waarbij een justitiële benadering aansluiting vindt bij zorg hulpverlening. De Stichting Maatschappij, Veiligheid en Politie (SMVP), het criminologisch instituut van de Radboud Universiteit Nijmegen en de regiopolitie Haaglanden organiseerden daarom in juni 2009 een conferentie, waarvan de resultaten nu gebundeld zijn in de SMVP-publicatie *Aanpakken van overlast*.

De focus van *Aanpakken van overlast* ligt op ervaringen met vernieuwende, creatieve initiatieven waarvan de

verschillende betrokken partijen – waaronder politie, Openbaar Ministerie, Dienst Stadsstoezicht, Gemeentelijke Gezondheidsdienst, jongerenwerk, particuliere beveiliging, woningcorporaties en actieve bewoners – kunnen leren. Zo doet de bundel verslag van juridische perikelen bij gedwongen opnamen, hardnekkige problemen met overlastgevende huurders, en Britse experimenten met Anti-Social Behaviour Orders (strafrechtelijke sancties zoals gebiedsverboden die vooral worden ingezet bij overlastgevende jongeren en jongvolwassenen). Jammer genoeg blijkt dan dat een aanzienlijk deel van de lokale aanpakken, zoals FF kappe in Rotterdam en de Vliegende brigades in Amsterdam, nog niet als effectief kan worden bestempeld.

Wilma Duijst, Jan Terpstra, Dave van Toor, Lodewijk Gunther Moor, *Aanpakken van overlast*, Dordrecht, SMVP, ISBN 978 90 7382 207 8.

SERIEMATIGE BRANDSTICHTING

Iemand die verslaafd is aan het stoken van fikkes en die intens geniet van de aanblik van de schade die hij heeft aangericht. Dat is het stereotype beeld van de pyromaan. Wetenschappelijk onderzoek heeft de gemiddelde brandstichter iets genuanceerder omschreven als een jonge man die problemen heeft om zijn leven te organiseren, veel alcohol drinkt en sterk emotionele reacties vertoont. Maar

brandstichters die reeksen aan delicten plegen, voldoen niet aan dit standaardbeeld. Dé seriematige brandstichter bestaat niet, schrijven de auteurs van *Het vuur aan de schenen*. Wat betreft leeftijd, motief, persoonlijkheid, psychopathologie en modus operandi vormen seriematige brandstichters een divers gezelschap.

Het diffuse profiel van de brandstichter die binnen een bepaalde tijdsperiode twee of meer delicten pleegt, maakt de opsporing van dit type dader niet eenvoudig. En dan zijn er ook nog allerlei knelpunten in de verschillende fasen van het opsporingsonderzoek, constateren de onderzoekers die in opdracht van de Politieacademie inzichten in seriematige brandstichting uit praktijk en literatuur verzamelden met als doel de opsporingspraktijk te ondersteunen. Zo blijkt het

vaststellen van seriematige brandstichting ingewikkeld, bijvoorbeeld als een serie begint met kleinere brandjes die als vernieling worden gekwalificeerd. Bovendien is forensisch-technisch bewijsmateriaal door de aard van de zaak schaars. Dat maakt vervolgens het verhoor weer lastig, omdat veel verdachten niet verklaringsbereid zijn. Het laatste hoofdstuk van *Het vuur aan de schenen* is dan ook gewijd aan aanbevelingen voor de verbetering van tactisch opsporingsonderzoek, forensisch-technisch opsporingsonderzoek, verhoor en samenwerking tussen politie en andere partijen.

Yvette Schoenmakers, Jos Hoekendijk, Rob van der Kruk, *Het vuur aan de schenen*, Seriematige brandstichtingen in de opsporing. Een criminaliteitskundig onderzoek, Apeldoorn, Politieacademie, ISBN 978 90 7914 924 7.

Slachtofferonderzoek Haaglanden licht tipje van de sluier op

VOORAL VERMOGENS- MISDRIJVEN BEPALEN CYBERCRIME

Vanaf 2010 kunnen volwassenen die minderjarigen via chatsites voor seksuele doeleinden benaderen en verleiden, vervolgd worden / foto: Pallieter de Boer.

Crimi-trends

Criminaliteit waarbij ICT een rol speelt, kennen we als cybercrime. Over het aantal slachtoffers ervan, tasten we in het duister. Landelijke slachtofferonderzoeken lieten het verschijnsel nog links liggen. De politie Haaglanden heeft daarom vast nagegaan of inwoners in de eigen regio er last van hebben. Internetgebruikers krijgen vooral te maken met vermogensmisdrijven zoals oplichting, constateert *René Hesseling*.

door René Hesseling

De auteur is senior onderzoeker bij Politie Haaglanden.

Cybercrime is van het volk' stelt het dit jaar gepubliceerde onderzoek *Verkenning cybercrime in Nederland 2009*. Het gaat om allerlei vormen van criminaliteit waarbij ICT, in de uitvoering van het delict, een wezenlijke rol speelt. Het betreft onder meer allerlei traditionele delicten die met behulp van ICT zijn uitgevoerd, zoals oplichting, opruiing, smaad, laster, bedreiging, chantage, afpersing of kinderpornografie. Volgens de auteurs wordt het huidige beeld van *cybercrime* in de media en in beleidsdocumenten overheerst door hightech-cybercriminelen die vanuit het buitenland opereren in georganiseerde groepen en op grote schaal slachtoffers maken. Op basis van het onderzoek, dat onder meer gebaseerd is op een analyse van 655 politiedossiers, blijkt dat er in Nederland vooral sprake is van veel 'kleine' delicten, die gepleegd worden door min of meer alledaagse verdachten die individueel opereren. In het onderzoek wordt ook geconcludeerd dat eigenlijk onbekend is hoeveel burgers en bedrijven er in Nederland slachtoffer zijn van cybercrime.

SLACHTOFFERONDERZOEK ONTBREEKT

Gegevens op basis van slachtofferenquêtes zijn in Nederland inderdaad niet of nauwelijks aanwezig. Zo hebben de landelijke Integrale Veiligheidsmonitor (IVM) en (daarvoor) de Politiemonitor Bevolking (PMB) nooit aandacht besteed aan het onderwerp. Wel blijkt op basis van een Europese slachtofferenquête uit 2005 dat destijds 0,3 procent van de Nederlanders slachtoffer was geworden van fraude tijdens het winkelen op het internet (het gemiddelde voor alle onderzochte landen is ruim één procent).

Gebruikmakend van gegevens uit een grootschalige Nederlandse slachtofferenquête uit begin 2008, concludeert

de Leidse criminoloog Van Wilsem dat digitale bedreiging relatief weinig voorkomt: "ruim twee procent van de steekproef ontving in het afgelopen jaar een bedreiging via e-mail, sms of chatsite". Volgens hem is er deels sprake van oude wijn in nieuwe zakken, omdat een behoorlijk deel van de digitale slachtoffers ook op een traditionele manier wordt bedreigd.

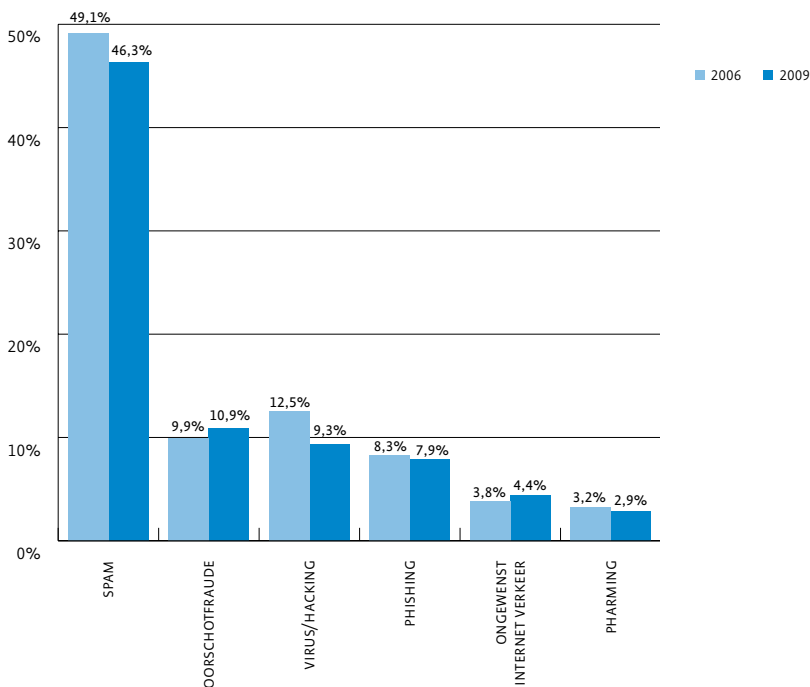
De *Verkenning cybercrime in Nederland* refereert aan de uitkomsten van een slachtofferonderzoek in Friesland: 2,7 procent van de internettende Friezen is in 2007 of 2008 slachtoffer geweest van hacken; 1,1 procent van e-fraude en 0,6 procent heeft wel eens ongewenst kinderporno ontvangen via de pc. Bovendien blijkt dat de aangiftebereidheid laag is en dat het slachtofferschap van cybercrime hoger ligt dan het aantal cybermisdrijven in de politiesystemen.

Met betrekking tot het bedrijfsleven wordt in de Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven systematisch gevraagd of men te maken heeft gehad met computercriminaliteit (hacken en virussen). Het blijkt dan dat bouwbedrijven de laatste jaren minder te maken hebben met computercriminaliteit (8 procent was slachtoffer in 2004 en 2 procent in 2009). Dit geldt ook voor de transportsector (7 procent in 2004 en 2 procent in 2009) en de zakelijke dienstverlening (27 procent in 2004 en 15 procent in 2009).

INTEGRALE VEILIGHEIDSMONITOR HAAGLANDEN

Het toenemende aantal signalen van cybercrime, een aanzienlijk *dark number* op basis van aangiften en het feit dat het geen onderwerp is in de landelijke IVM, is de reden dat de politie Haaglanden wilde weten in welke mate inwoners in de regio wel eens te maken hebben gehad met uitingen van cybercrime. In de IVM Haaglanden van 2008 en 2009 zijn daarom in de vrije ruimte enkele extra vragen opgenomen die een indicatie geven van ongewenst gedrag en mogelijke

Figuur 1> Percentage internetgebruikers in Haaglanden dat aangeeft dat hij of een ander lid uit het huishouden 'vaak' ervaring heeft met ongewenst gedrag tijdens het internetgebruik in de afgelopen vijf jaar

Bron: IVM Haaglanden 2008 en 2009.

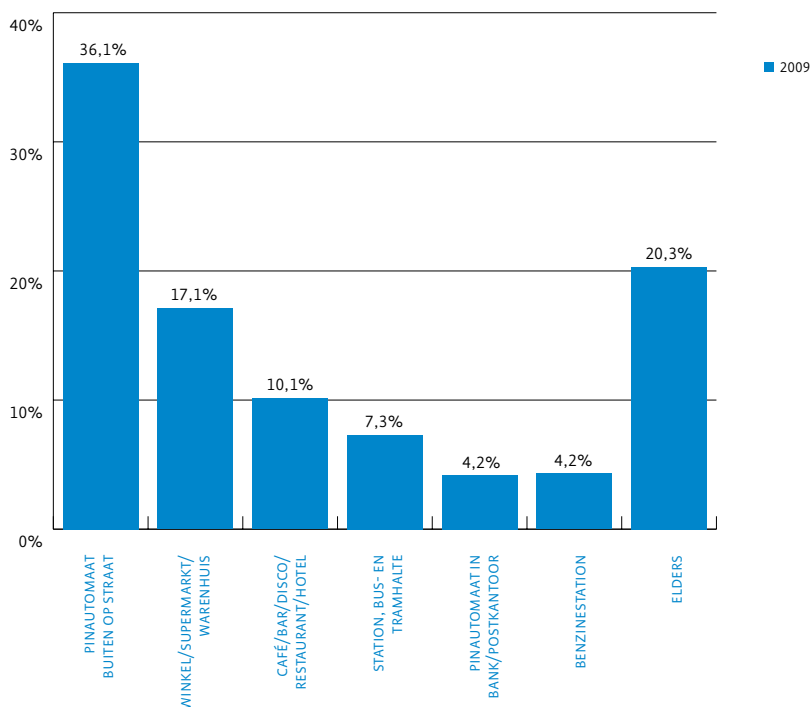
fraude via het internet. Bovendien zijn in de versie van 2009 twee vragen opgenomen over slachtofferschap van oplichting via het internet en van skimmen.

We spreken hier expliciet over ongewenst gedrag en mogelijke fraude via het internet. Enerzijds maakte de beschikbare vraagruimte in de IVM Haaglanden het niet mogelijk om goed te kunnen doorvragen of er ook daadwerkelijk sprake is geweest van een poging tot of van een voltooid misdrijf. Anderzijds is er op het internet waarschijnlijk een vloeiende overgang tussen *cyberoverlast*: gedragingen die leiden tot irritatie, gedoe, hinder of die een inbreuk vormen op de privacy van de computergebruiker, en uitingen van daadwerkelijke misdrijven. Dan gaat het respectievelijk bijvoorbeeld

om sommige vormen van spam, en bedreigingen via mails of oplichting bij het kopen van goederen via het internet.

Op dit aspect zijn de samenleving en de wetgever ook in beweging. Zo is bijvoorbeeld het versturen van spam aan particulieren binnen Nederland sinds 2004 verboden (Telecommunicatiewet). Een verbod dat wordt gehandhaafd door de OPTA. Vanaf 1 januari 2010 kunnen kinderlokkers die online contact hebben met kinderen (*grooming*), vervolgd worden en riskeren zij een vrijheidsstraf van twee jaar. Tot slot hebben we nog geen kennis of eerder ervaring opgedaan met het stellen van de 'juiste' vragen. In dit opzicht is er ook sprake van een *trial-and-error-proces*, in het valide kunnen meten van cybercrime via slachtofferenquêtes.

Figuur 2> Locatie waar het skimmen heeft plaatsgevonden (peiljaar 2009)

Bron: IVM Haaglanden 2008 en 2009.

ONGEWENST INTERNETGEDRAG

Ruim acht op de tien respondenten van de IVM Haaglanden maakt wel eens gebruik van het internet. Dit kan zowel thuis zijn als op een andere locatie. Figuur 1 geeft weer in welke mate de Haaglandse internetgebruikers (of hun thuisgenoten) vaak last hebben gehad van ongewenst gedrag tijdens het internetgebruik.

Respondenten geven aan de afgelopen vijf jaren vooral vaak last te hebben gehad van spam (46,3 procent in 2009). Hoewel we niet weten wat de aard van de spam is, blijkt uit het onderzoek *Verkenning cybercrime in Nederland* dat spam niet altijd onschuldig is. Via spam kunnen bijvoorbeeld mails met haatzaaiende inhoud of kinderporno worden verspreid.

Kleinere percentages respondenten (steeds rond de 10 procent) melden daarnaast vaak last te hebben gehad van: (1) mails met een bericht dat er een prijs of erfenis kan worden gekregen als geld of persoonlijke gegevens worden opgestuurd (een indicatie voor *voorschotfraude*); (2) een aanval op de computer met virussen of door middel van hacking; (3) of het ontvangen van mails waarin werd verzocht een website van een bank of bedrijf te bezoeken om daar persoonlijke gegevens in te vullen (uitingen van mogelijke *phishing*). Ongeveer vier procent zegt last te hebben gehad van ongewenst MSN- of ander internetverkeer. Drie procent heeft vaak te maken gehad met namaakwebsites, dat wil zeggen dat zij een bekend webadres – bijvoorbeeld van een bank – hebben ingetypt en vervolgens op een nagebootste website

terecht zijn gekomen waardoor persoonlijke gegevens ontutseld kunnen worden (we hebben het dan over *pharming*). Voorschotfraude, phishing en pharming kunnen in de praktijk samengaan met identiteitsfraude. De frauduleus en in dit geval 'elektronisch' verkregen persoonlijke gegevens worden door de dader gebruikt om uit naam van een ander allerlei zaken te regelen, goederen te kopen of leningen af te sluiten.

Het ontvangen van haatmails of bedreigingen wordt door 0,4 procent gemeld

Overige en ernstiger vormen van ongewenst gedrag tijdens internetgebruik komen relatief weinig voor. Uitgaande van de gegevens van de IVM Haaglanden 2009 heeft 1,1 procent in de afgelopen vijf jaar vaak last gehad van ongevraagd ontvangen pornografisch materiaal en 1,7 procent van stalking. Het ontvangen van haatmails of bedreigingen wordt door 0,4 procent gemeld. Tot slot geeft 0,3 en 0,2 procent van de internetgebruikers aan dat zij te maken hebben gehad met respectievelijk chantage met via een webcam gemaakte foto's en het verzoek tot het verrichten van ongewenste seksuele handelingen tijdens chatsessies.

OPLICHTING VIA HET INTERNET

Dat inwoners uit Haaglanden ook echt slachtoffer worden van cybercrime blijkt uit de twee extra en nieuwe vragen in de IVM Haaglanden 2009. 5,2 procent van de internetgebruikers in de regio geeft aan dat hij/zij of een ander lid van het huishouden in de afgelopen vijf jaar daadwerkelijk via het internet is opgelicht. Bijna 30 procent van de slachtoffers geeft tevens aan dat dit in het afgelopen jaar is gebeurd. Het gaat dan om persoonlijke of financiële gegevens die zijn gestolen en misbruikt, geld dat wordt gestolen van

de bankrekening via het internet, aankopen via het internet die vervolgens niet worden geleverd of dat er geld is overgemaakt naar aanleiding van een e-mail waarna men nooit meer wat hoort. De meldingsbereidheid van dit soort voorvallen bij de politie is overigens beperkt: ruim 20 procent van de slachtoffers geeft aan dat zij het voorval hebben gemeld bij de politie en in ruim twee procent van de gevallen heeft de politie het zelf ontdekt.

SKIMMEN

Een vorm van cybercrime waarbij er geen gebruik wordt gemaakt van het internet is skimmen. Het gaat hierbij om het op illegale wijze verkrijgen van betaalpas- of creditcardgegevens met hulp van een apparaatje dat de kaartgegevens van de magneetstrip kan lezen en deze gegevens vervolgens opslaat of verstuurt naar een kwaadwillende. Dit apparaatje bevestigt een crimineel bijvoorbeeld aan een pinautomaat. De politie Haaglanden heeft in 2009 te maken gehad met een sterke toename van het aantal gemelde skimincidenten. De IVM Haaglanden 2009 wijst uit dat van 4,9 procent van de inwoners in de regio in de afgelopen vijf jaar wel eens persoonlijke, financiële gegevens zijn gestolen en misbruikt tijdens het pinnen bij een betaalautomaat of tijdens het elektronisch betalen in een gelegenheid (een winkel, een hotel of restaurant). In 37 procent van de voorvallen gebeurde dit in het afgelopen jaar.

In de meeste gevallen is men slachtoffer geworden van skimmen tijdens het pinnen uit een pinautomaat buiten op straat, gevolgd door financiële transacties in een winkel, supermarkt of warenhuis (zie figuur 2). Op dit aspect zijn er dus nog de nodige preventieve maatregelen te nemen door de aanbieders van betaalautomaten. Het skimmen blijkt overigens in 54 procent van de gevallen te hebben plaatsgevonden in de eigen gemeente (waarvan ruim 30 procent in de eigen buurt). In 22,5 procent gebeurde dit elders in

Nederland en in 23,4 procent in het buitenland. In vergelijking met oplichting via het internet wordt skimmen wat vaker gemeld bij de politie. 32,1 procent van de Haaglandse slachtoffers heeft het voorval bij de politie gemeld. In bijna tien procent van de gevallen heeft de politie het voorval zelf ontdekt.

PATROON

Zoals gezegd is er in Nederland niet of nauwelijks onderzoek naar slachtofferschap van cybercrime of van cyberoverlast op basis van slachtofferenquêtes. Jammer genoeg kunnen we de uitkomsten uit de regio Haaglanden dan ook niet vergelijken.

De meeste slachtoffers van internetplichting en skimming maken hiervan geen melding bij de politie

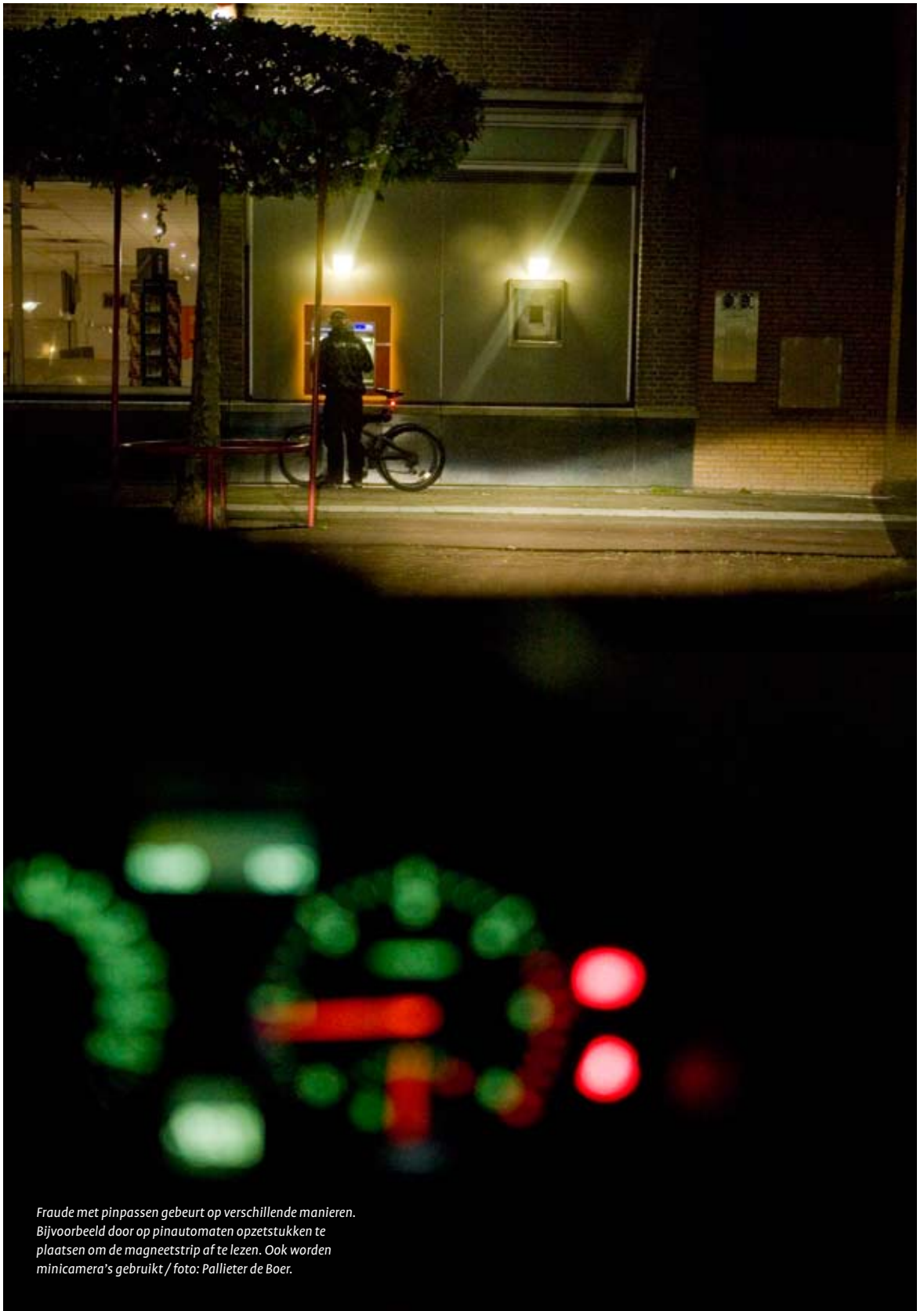
Wel duiden de uitkomsten er op dat internetgebruikers in Haaglanden vaker te maken hebben met gedragingen die liggen in de sfeer van eventuele vermogensmisdrijven dan in de sfeer van (seksueel) geweld. Een patroon dat overeenkomt met de algemene bevinding uit slachtofferenquêtes dat burgers vaker te maken hebben met vermogensdelicten dan met gewelds- of seksuele delicten. Verder kan gesteld worden dat de meeste slachtoffers van internetplichting en van skimmen hiervan geen melding maken bij de politie. De uitkomsten liggen hiermee in lijn met de bevindingen in *Verkenning Cybercrime in Nederland*.

In het algemeen is bekend dat de mate van overlast en slachtofferschap ongelijk is verdeeld over de bevolking. Volgens

criminoloog Van Wilsem komt digitale bedreiging relatief veel onder jongeren voor. Ook zou het samenhangen met andere kenmerken, zoals de aard van de computeractiviteiten (bijvoorbeeld het hebben van een internetprofiel op Hyves). Of dit ook opgaat voor cybercrime in Haaglanden kunnen we niet betrouwbaar vaststellen. We hebben te weinig steekproefgegevens voor allerlei uitsplitsingen. Tevens ontbreekt het aan informatie over zinvolle kenmerken van de slachtoffers in de IVM, zoals bijvoorbeeld gegevens over het preventiegedrag bij computergebruik (het hebben van virusscanners of filters, het al dan niet lezen van waarschuwingen van banken, de weerbaarheid van jongeren tegen cyberlokkers en dergelijke) of bij het pinnen. Juist door dit soort uitsplitsingen kunnen we nagaan welke (preventieve) maatregelen zinvol of effectief zijn. Landelijk onderzoek op dit punt is echt een must. <<

GERAADPLEGDE LITERATUUR

- J. van Dijk, J. van Kesteren en P. Smit, *Criminal Victimisation in International Perspective*, Onderzoek en Beleid 257, Boom Juridische uitgevers, 2007.
- E.R. Leukfeldt, M.M.L. Domenie en W.Ph. Stol, *Verkenning cybercrime in Nederland 2009*, Boom Juridische uitgevers, 2010.
- J. van Wilsem, 'Digitale en traditionele bedreiging vergeleken', *Tijdschrift voor Criminologie* 2010, afl. 1.

Fraude met pinpassen gebeurt op verschillende manieren. Bijvoorbeeld door op pinautomaten opzetstukken te plaatsen om de magneetstrip af te lezen. Ook worden minicamera's gebruikt / foto: Pallieter de Boer.

Hoogleraar Criminologie
Jan Terpstra: "Hoe werkt wat
ze in Den Haag bedenken uit op
straat?" / foto: Inge van Mill.

INTERVIEW Criminoloog Jan Terpstra over een nationale politie:

‘HET IS BELANGRIJK DAT DE POLITIE LOKAAL INGEBED BLIJFT’

“Gebiedsgebonden politie moet de basis zijn in Nederland.” Dat is voor criminoloog Jan Terpstra het uitgangspunt in het debat over de vorming van een nationale politie. Mocht een nationaal politiekorps politieke realiteit worden, dan zou het lokale fundament in een wet moeten worden vastgelegd – zoals bij de reorganisatie van de politie in België is gebeurd. “Als je bij de invoering van een nationale politie in het midden laat hoe het met het lokaal gebiedswerk moet, schep je onduidelijkheid en onrust”, stelt de hoogleraar Criminologie aan de Radboud Universiteit Nijmegen.

door Yvonne van der Heijden

De auteur is freelancejournalist.

Bezint eer gij begint! Dat is samengevat de opvatting van professor Jan Terpstra over opnieuw een reorganisatie bij de politie. “Voordat je daaraan begint, moet je heel zeker weten wat voor gevolgen ingrijpende veranderingen voor de politie zelf hebben”, beklemtoont Terpstra. Hij verwijst naar de invoering van de Politiewet in 1993. “Die grote reorganisatie, waarbij de gemeentepolitie en de Rijkspolitie werden opgeheven, heeft een groot aantal jaren voor enorme onrust gezorgd binnen de politieorganisatie. De organisatie was alleen maar bezig met managementvragen en met

organisatorische kwesties. Het zijn zware jaren geweest voor de Nederlandse politie”, aldus Terpstra. In Nederland is afgelopen voorjaar het debat over de vorming van één nationale politie weer opgelaaid. De ambtelijke werkgroep-Vijlbrief, die als onderdeel van de brede heroverwegingen mogelijke besparingen in de veiligheidszorg heeft geïnventariseerd, gaf de aftrap. Later dook het idee regelmatig op in het proces om een nieuw kabinet te formeren. Terpstra over het opzetten van een nationale organisatie om de problemen bij de politie op te lossen: “Men verwacht te veel van forse ingrepen. Een bestelwijziging is en blijft een organisatorische maatregel. Laat Den Haag eerst leren van hoe het in 1993 is gegaan.”

GEORGANISEERDE CRIMINALITEIT

Het klopt, zegt Terpstra, dat 25 losse politieregio's onvoldoende daadkracht opbrengen om de georganiseerde criminaliteit te bestrijden en dat een nationale politie op dit terrein vermoedelijk effectiever is. "Maar de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit is maar een heel klein deel van wat de politie doet, mogelijk niet meer dan 3 procent. Is de aanpak van georganiseerde criminaliteit zo belangrijk om daarvoor de hele politieorganisatie te wijzigen? En wat zijn de gevolgen daarvan voor de andere taken, voor de lokale veiligheidszorg en het gemeentelijk veiligheidsbeleid?", vraagt Terpstra zich hardop af.

'Met een nationale politie creëer je wel een grotere afstand tot de burgers'

Hoewel Terpstra geen voorstander is van een gecentraliseerd politiebestedel, sluit hij niet uit dat ook bij de vorming van een nationaal politiekorps in principe wel twee kernelementen van de politie in Nederland overeind kunnen blijven. Het gaat dan om dicht bij de burgers opereren en gebiedsgebonden politiezorg. Hij noemt Denemarken als voorbeeld, waar een nationaal georganiseerde politie veel aan lokaal politiewerk doet.

Terpstra: "Het is niet zo dat je dan geen gebiedsgebonden werk kunt doen, maar met een nationale politie creëer je wel een grotere afstand tot de burgers. Gecombineerd met jarenlange onrust binnen de politie, is het reden om uit te kijken met een nationale politie. In elk geval het argument

van de georganiseerde misdaad overtuigt bij zo'n ingrijpende reorganisatie niet." De criminoloog meent dat de aanpak van georganiseerde criminaliteit ook op een andere manier te bevorderen is en noemt bijvoorbeeld de versterking van de recherchecapaciteit. "Bovendien lijkt het me beter om eerst eens goed de ervaringen te evalueren die na de oprichting van de nationale recherche in 2003 zijn opgedaan met een nationale aanpak van georganiseerde misdaad in Nederland."

LOKAAL FUNDAMENT

Als er een politieke meerderheid komt die een nationale politie wil, dan zou tegelijk het lokale fundament van de politie wettelijk moeten worden vastgelegd, meent Terpstra. Zijn zorgen gelden vooral voor de manier waarop het politiewerk wordt ingebed in de lokale veiligheidszorg. "Gebiedsgebonden politie moet de basis zijn in Nederland. Een nationale politie zal de neiging hebben te centraliseren, de nadruk te leggen op *crime fighting* en op bestrijding van zware georganiseerde criminaliteit. Het is belangrijk dat de politie lokaal ingebed blijft, dichtbij de veiligheidsproblemen in de gemeente."

Bij de reorganisatie van de politie in België is *community policing* als basis van de politieorganisatie wettelijk vastgelegd. Terpstra vindt dat, in het geval wordt gekozen voor een nationale politie, Nederland dat beginsel ook in de wet moet opnemen. "Als je bij de invoering van een nationale politie in het midden laat hoe het met het lokale gebiedswerk moet, schep je onduidelijkheid en onrust. De risico's van een nationale politie zijn bekend. Ze zijn mogelijk deels te ondervangen door het lokale fundament vast te leggen."

STUDIE WIJKAGENT

Terpstra is van origine socioloog. De afgelopen vijftien jaar beweegt hij zich als wetenschapper op het snijvlak van criminologie, sociologie en bestuurskunde. “Ik ben heel erg geïnteresseerd in thema’s die op het grensvlak daarvan spelen. Hoe functioneren politie, veiligheidszorg en justitie in de praktijk, op het niveau van wijk en buurt. Hoe werkt wat ze in Den Haag bedenken uit op straat?” Als onderzoeker begeeft hij zich bij voorkeur onder de mensen.

Voor een studie naar het werk van de wijkagent heeft Terpstra onder meer op zes verschillende bureaus steeds een maand meegelopen met wijkagenten. Daardoor kon hij van binnenuit een gedetailleerd beeld schetsen van het dagelijks werk van deze categorie politiemensen. “Rond de wijkagent speelt een aantal problemen”, zegt Terpstra. “Wijkagenten voelen zich geïsoleerd in de politieorganisatie. Het is voor hen niet altijd duidelijk wat van hen wordt verwacht. En ook wordt, voor hun gevoel, de functie van wijkagent door anderen niet altijd gezien als echt politiewerk.”

‘Er moet meer duidelijkheid komen over wat er van een wijkagent wordt verwacht’

De maatregel van het kabinet-Balkenende 4 om vijfhonderd extra wijkagenten in te zetten, helpt niet om deze problemen op te lossen. Terpstra: “Het is niet alleen een capaciteitsprobleem. De ondersteuning door de organisatie moet worden

versterkt. En er moet meer duidelijkheid komen over wat er van een wijkagent wordt verwacht. Een wijkagent is toch in de eerste plaats een politiemans of -vrouw die zich bezighoudt met openbare orde en rechtshandhaving en met acute hulpverlening.”

Terpstra die sinds het midden van de jaren negentig onderzoek doet naar het functioneren van politie, justitie en veiligheidszorg, vindt dat het belang van de wijkagent niet genoeg kan worden benadrukt. “Wijkagenten staan dicht bij de burgers. Samenwerking met andere instanties, zoals bijvoorbeeld woningcorporaties, zou zonder hen niet goed van de grond komen. Met alle beperkingen die er ook zijn, blijkt dat juist door de enorme betrokkenheid van de wijkagenten met het gebiedsgebonden politiewerk belangrijke resultaten kunnen worden bereikt.”

TIJDSBESTEDING WIJKAGENT

Uit het onderzoeksrapport (*Niet voor de wijk, De tijdsbesteding van wijkagenten*) dat afgelopen zomer naar de Tweede Kamer is gestuurd, blijkt dat wijkagenten slechts 65 procent van hun tijd besteden aan werk in of voor hun wijk. De norm is dat zij tachtig procent wijkgericht actief moeten zijn. Een belangrijke oorzaak dat zij de norm niet halen, is dat ze door roosterproblemen worden ingezet voor noodhulp, toezicht en handhaving buiten hun eigen wijk. Verder zijn wijkagenten veel tijd kwijt aan administratief werk.

De conclusie over de tijdsbesteding van wijkagenten is, in de ogen van Terpstra, mogelijk nog aan de optimistische kant. Uit twee onderzoeken in 2008, van criminoloog Eric Bervoets en van Terpstra zelf, >>

bleek dat het percentage 'echt wijkwerk' vermoedelijk nog lager ligt. "Het hogere percentage valt wellicht voor een deel te verklaren, omdat wijkagenten die slechts voor een deel van hun tijd wijkwerk doen, uit het onderzoek zijn gehaald. Onze onderzoeken toonden aan dat wijkagenten heel weinig echt wijkwerk doen", commentarieert Terpstra het recente onderzoek.

ZICHTBAAR OPEREREN

Vijf elementen vormen in de visie van Terpstra het uitgangspunt voor de functie van de wijkagent. Op de eerste plaats dicht bij de burger en zichtbaar opereren. Ook moet een wijkagent zich niet alleen concentreren op het bestrijden van criminaliteit op wijkniveau, maar een breed scala van problemen aanpakken, variërend van hardrijden bij een school tot overlast door hangjongeren en kleine criminaliteit. "Heel belangrijk is de preventiefunctie", noemt Terpstra als een derde element. "De wijkagent is degene die signalen opvangt voor de lokale overheid. Hij is een van de eersten die signaleert als er iets mis is in de wijk."

De zorg voor veiligheid is breed, betoogt Terpstra. "In samenwerkingsverbanden op wijkniveau speelt de wijkagent een cruciale rol." Om dan bij het vijfde punt te komen: buurtbetrokkenheid. Terpstra: "Burgers nemen alleen initiatief bij voelbare steun van de politie. Daarom moet de politie merkbaar aanwezig zijn. Neem bijvoorbeeld burgeringrijpen. Burgers die durven ingrijpen in situaties waarin bedreiging van hen of anderen plaatsvindt, verwachten dat de politie snel ter plaatse is en zegt: 'dat heb je goed gedaan'. Dat soort signalen wil de burger van de politie."

BURGERPARTICIPATIE

Dat brengt het gesprek op burgerparticipatie, het betrekken van burgers bij maatschappelijke veiligheidszaken. De politie benadert burgers steeds vaker actief om te helpen bij het bestrijden van criminaliteit, onder meer met SMS-Alert en

Burgernet. "Zonder informatie van de burger kan de politie niet werken. Maar Burgernet bijvoorbeeld, is vooral eenrichtingverkeer waarbij de burger wordt gedefinieerd als de ogen en oren van de politie", stelt Terpstra. Hij laat er in één adem op volgen dat er meer vormen zijn van burgerbetrokkenheid.

Burgerparticipatie, een thema dat ook in Terpstra's recent verschenen boek *Het Veiligheidscomplex* uitgebreid aan de orde komt, gaat echter veel verder, stelt de hoogleraar. "Denk daarbij aan zelfredzaamheid waarbij bewoners actief zijn in het zelf

“De risico’s van een nationale politie zijn bekend”. / foto: Inge van Mill.

oplossen van conflicten of van ordeverstoringen in hun wijk. Ook zie je dat de lokale overheid, maar ook de politie, probeert met burgers in gesprek te komen over de problemen in hun wijk en de aanpak die nodig is. Het idee achter zogenoemde Wijk-tafels, Buurtschouwen en Wijkplatforms is: laat de burgers meepraten.”

PARTICULIERE BEVEILIGING

Een andere vorm van burgerparticipatie is het zelf organiseren en betalen van beveiliging door burgers die het zich financieel kunnen veroorloven.

“Particuliere veiligheidsorganisaties worden door wijkbewoners ingehuurd als *residential patrol* in hun woonwijk”, geeft Terpstra als voorbeeld.

‘Betekent dit dat de politie zich gaat terugtrekken en er alleen is voor de arme stedelijke gebieden?’

Een andere ontwikkeling is dat nieuwe wijken worden gebouwd vanuit het idee dat een buurt een gesloten gemeenschap is. De nieuwbouwwijk Haveleij in Den Bosch is een typisch voorbeeld van zo’n *gated community*, een hekkwerkwijk, met eigen veiligheidszorg. “Daar zijn woningen gebouwd binnen buurtjes die er uitzien als postmoderne kastelen of een gesloten vesting.”

Het gevaar dat volgens Terpstra op de loer ligt, is dat veiligheidszorg afhankelijk wordt van de hoeveelheid geld die je op tafel kunt leggen. De vraag die hem als wetenschapper fascineert, is: wat voor gevolgen heeft de toenemende particuliere beveiligingszorg voor de sociale veiligheidszorg? “Betekent dit dat de politie zich gaat terugtrekken en er alleen is voor de arme stedelijke gebieden met veel problemen? Een dergelijke terugtrekkende beweging lijkt mij niet goed. De politie heeft immers ook als taak burgers gerust te stellen.” <<

Jan Terpstra, *Het veiligheidscomplex. Ontwikkelingen, strategieën en verantwoordelijkheden in de veiligheidszorg*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2010.

FOTOSERIE Wijkagenten aan het werk

WAAKZAAM, DIENSTBAAR EN DRUK

Werkvloer

In het veiligheidsbeleid van het kabinet vervullen wijkagenten een sleutelrol. Zij zetten zich met hart en ziel in voor hun wijk. Toch hebben ze het niet makkelijk, blijkt uit onderzoek. Door personeelskrapte moeten ze vaak inspringen voor andere politietaken. Wijkagenten zijn een groot deel van hun tijd in de wijk, maar ze kunnen er niet zo vaak zijn als ze zouden willen.

Fotografie: Liesbeth Dingemans

Tekst: Lynsey Dubbeld

De auteur is werkzaam bij het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid.

Voor de aanpak van criminele jeugdgroepen zijn de vasthoudendheid en communicatieve vaardigheden van wijkagenten cruciaal. Dienders die hun wijk van haver tot gort kennen, beschikken over onmisbare opsporingsinformatie, maar moeten de districtsrecherche ervan overtuigen hiermee aan de slag te gaan. Dat schrijft journalist Hans Schaafsma in zijn boek *De buurt is bang*, een analyse van knelpunten in de opsporing en vervolging van jeugdbendes.

Wijkagenten verkeren in een schrijnend isolement, terwijl ze een belangrijke rol vervullen in het politionele opsporingsonderzoek, aldus Schaafsma. In het veiligheidsbeleid ontbreekt het niet aan enthousiasme voor het werk van wijkagenten. Het kabinet Balkenende-IV legde in het regeerakkoord vast dat er binnen vier jaar tijd vijfhonderd extra wijkagenten worden aangesteld. Deze belofte is anno 2010 bijna ingelost.

Eerder dit jaar bleek uit onderzoek onder gemeenteraadsleden dat wijkagenten ook in de lokale politiek hoog gewaardeerd worden. Gemiddeld scoort het functioneren van de plaatselijke politieagent een ruime zes, constateert *Lokale politiek over de politie*.

(Foto links)

Els van Axel Dongen is buurtregisseur van het wijkteam Ganzenhoef in Amsterdam Zuid Oost.

(Foto rechts)

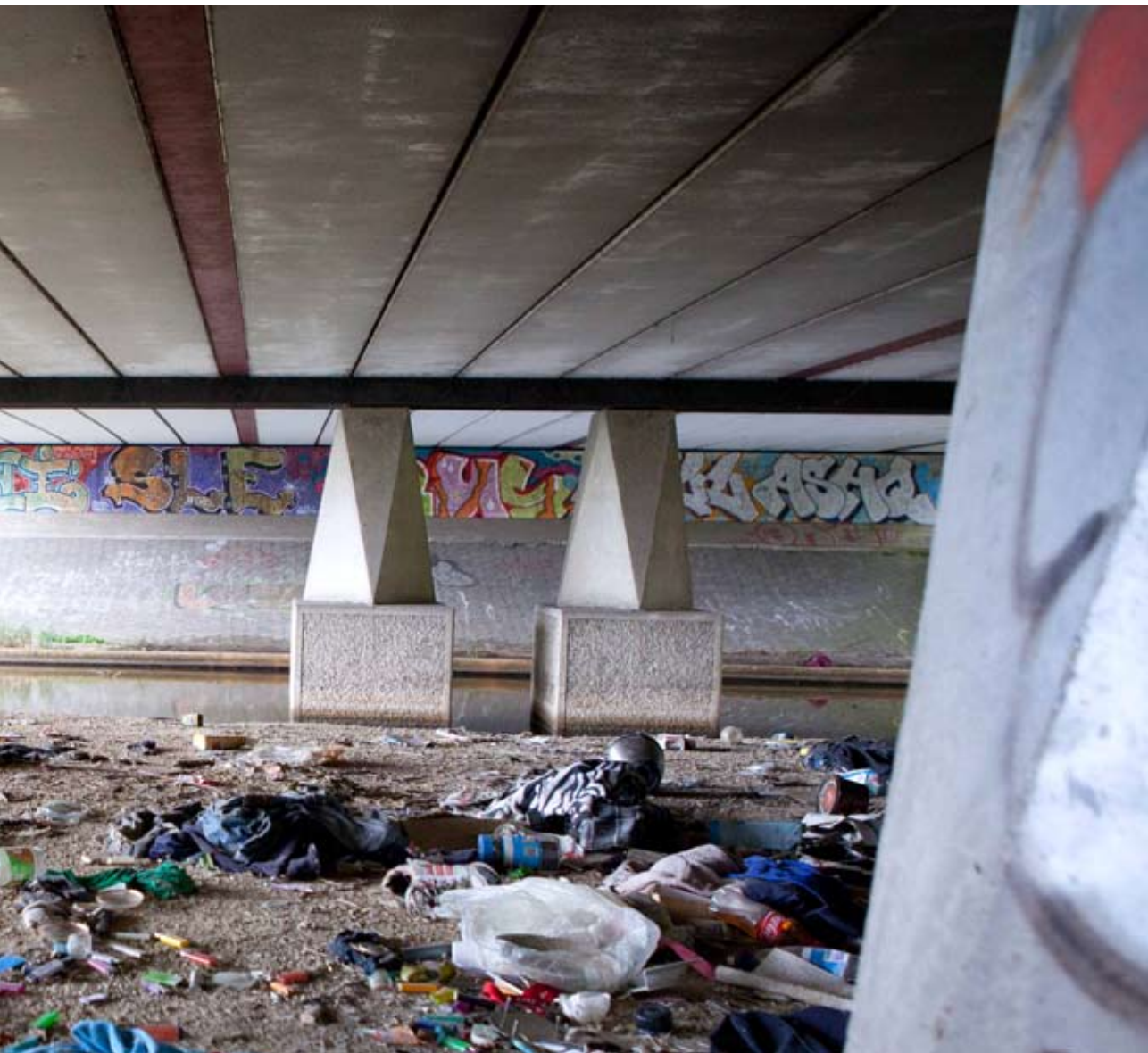
Wijkagenten besteden veel tijd aan huisbezoeken en andere contacten die zich achter de voordeur afspelen.

Een flinke meerderheid van de bevroagde raadsleden is positief over de politiemensen die aanschuiven bij raadsvergaderingen en de adviezen die zij daarbij geven. Over de centralisering van het politiebesteding en de centrale sturing van de politie via prestatiecontracten is men aanzienlijk kritischer. Iets meer dan de helft van de respondenten ziet liever de terugkeer van een gemeentepolitie dan een voortzetting van de huidige regionale korpsen. Volgens de onderzoekers kan hieruit afgeleid worden dat de gemeenteraad het gevoel heeft de grip op de lokale politie steeds meer te verliezen.

Uit recent onderzoek naar de tijdsbesteding van wijkagenten komt naar voren dat de lokale politie

nogal eens te maken heeft met roosterproblemen – met alle personele consequenties van dien. Zo besteedt de gemiddelde wijkagent volgens de onderzoekers van COT en Andersson Elffers Felix die *(Niet) voor de wijk* schreven, al een groot deel van zijn tijd aan buurtgerelateerde werkzaamheden. Om precies te zijn: bijna twee derde (65 procent). Dat is veel, maar helaas toch minder dan de landelijke norm, die voorschrijft dat wijkagenten 80 procent van hun tijd in of voor de wijk actief zijn. Dat deze norm niet gehaald wordt, komt vooral doordat wijkagenten nogal eens worden ingeschakeld voor noodhulp, horecadiensten, of toezicht- en handhavingstaken. In de avond- en nachtdiensten en gedurende weekends kampt een meerderheid van

de politiekorpsen met personeelskrapte. In die gevallen worden wijkagenten voor meerdere diensten buiten hun buurt ingezet. Deze inroostering gaat logischerwijs ten koste van de tijd die besteed kan worden aan wijkgerelateerde activiteiten.

Een andere tijdvreter is het onvermijdelijke administratieve werk dat op het bordje ligt van wijkagenten. Gemiddeld wordt bijna 40 procent van de dienst besteed aan de administratieve verwerking van politiewerk. De administratieve druk die wijkagenten naar eigen zeggen ervaren, heeft in belangrijke mate te maken met bedrijfsprocessensysteem BVH. Volgens de respondenten kost het veel tijd om de voor hun dienst relevante

informatie uit het systeem te halen en om de afhandeling van hun werkzaamheden er in op te slaan. Dit leidt tot ‘verontrustende ontwikkelingen’, zoals de auteurs van *(Niet) voor de wijk* stellen. Om tijd te besparen registreren agenten steeds minder informatie, waardoor het concept van informatiegestuurde politiezorg onder druk komt te staan. Daarnaast wordt er beknipt op het selecteren van informatie uit de systemen, wat ertoe leidt dat wijkagenten op pad gaan zonder hun dienst voldoende te hebben voorbereid.

De tijdsdruk waaronder wijkagenten hun werk doen en de gevolgen daarvan voor hun informatiepositie, komen ook duidelijk naar voren in een eerdere

Het afhandelen van problemen en overlast in de wijk via meldingen, telefoontjes en briefings is een belangrijke taak.

studie naar het dagelijkse werk van wijkagenten in de politieregio Hollands Midden, *Bij de tijd: wijkagenten in Hollands Midden*.

Volgens het landelijke *Referentiekader Gebiedsgebonden politie* is de wijkagent een relatie- en informatiemakelaar die zich primair richt op structurele problemen (in plaats van opvolging na incidenten en meldingen). Uit het onderzoek in Hollands Midden blijkt dat niet alleen de administratieve drukte, maar ook de grote beleidsvrijheid tot de zwakke punten van de wijkgebonden dienders behoort. Het opbouwen en beheren van netwerken kost veel tijd. Bovendien heeft de pragmatische instelling van de gemiddelde

wijkagent tot gevolg dat een relatief groot deel van de dienst wordt besteed aan het reageren op zogenoemde restproblemen, dat wil zeggen veiligheidskwesties die te structureel zijn voor noodhulp en ook (nog) niet in aanmerking komen voor opsporing. Daarmee voeren wijkagenten werk uit op de grens van de politietaak en lopen ze het risico door hun werkomgeving te worden geëld.

Als de uitkomsten van de verschillende onderzoeken naast elkaar worden gelegd, dringt de conclusie zich op dat de wijkagent onmogelijk kan voldoen aan alle hooggespannen verwachtingen. Het idee van de wijkagent als zelfsturende, vooruitgeschoven post van het korps is een onrealistisch

Persoonlijk bekend zijn bij bewoners ('kennen en gekend worden') is een belangrijk uitgangspunt van lokaal politiewerk.

ideaalbeeld, schrijven de auteurs van *Bij de tijd: wijkagenten in Hollands Midden*. Wijkagenten kunnen maar mondjesmaat zelf prioriteiten stellen, constateren ook andere onderzoekers.

De voorgestelde oplossingen voor dit probleem lopen uiteen. Zo wordt gepleit voor een politieke afweging en prioritering tussen de uiteenlopende taken waarvoor een beroep wordt gedaan op de wijkagent. Ook een adequate administratieve ondersteuning voor gebiedsgerichte politiezorg figureert op de wensenlijstjes. En ten slotte zijn ook de wijkagenten zelf aan zet: die zouden via onderwijsprogramma's moeten werken aan hun vakmanschap en professionaliteit. <<

- Hans Schaafsma, *De buurt is bang. Knelpunten in de opsporing van criminele jeugdgroepen*, Amsterdam, SWP, 2010.
- T.B.W.M. van der Torre-Eilert, H. Bergsma, M.J. van Duin, *Lokale politiek over de politie*, Apeldoorn, Politie & Wetenschap, 2010.
- Roland Bron e.a., *(Niet) voor de wijk. De tijdsbesteding van wijkagenten*, COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement / Andersson Elffers Felix, 2010.
- E. Bervoets e.a., *Bij de tijd: wijkagenten in Hollands Midden. Beschrijving en analyse van dagelijkse praktijken*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement, 2009.

Wijkagenten zijn bijna twee derde van hun tijd fysiek op straat en in de wijk aanwezig of verrichten werkzaamheden voor de wijk.

INTERVIEW Winnaar Hein Roethofprijz 2010

ROLMODELLEN HOUDEN HAAGSE JONGEREN RUSTIG

Vijf projecten die bijdragen aan het voorkomen van criminaliteit of het bevorderen van sociale veiligheid zijn dit jaar genomineerd voor de Hein Roethofprijs. Hoewel alle initiatieven op hun eigen succesvolle manier bijdragen aan een veiliger Nederland, kan er maar een de winnaar zijn. Politiebureau Beresteinlaan in Den Haag strijkt dit jaar met de eer, omdat het project Rolmodellen het stadsdeel Escamp een prettiger en veiliger leefklimaat geeft.

In de wijk Escamp is het vertrouwen tussen politie en wijkbewoners gegroeid / foto: Auke Plum.

door Sandra Put

De auteur is werkzaam als journalist bij KEPCOM Creatieve Communicatie.

Het Haagse stadsdeel Escamp, grotendeels gebouwd na de Tweede Wereldoorlog, staat vol flats van vier verdiepingen zonder lift. Er zijn weinig gezellige tuintjes, geen overzichtelijke straten en de winkelcentra, plantsoenen en speelplekken zien er nogal vervallen uit. Mede door de economische crisis laat de verbetering van de fysieke woonomgeving op zich wachten. Escamp is verder een mengelmoes van culturen. Het stadsdeel herbergt ongeveer 113 000 inwoners, waarvan meer dan 40 000 migranten. Op elke hoek van de straat zit dan ook een Turkse bakker, een islamitische slager of een Marokkaans theehuis.

Escamp bestaat uit acht verschillende wijken waarvan er drie onder politiebureau Beresteinlaan vallen: Bouwlust, Vrederust en Wateringse Veld. De laatste is een nieuwbouwwijk. "Vooral Bouwlust en Vrederust zijn – financieel en sociaal gezien – zwakkere wijken", vertelt Koen Kievit, chef Handhaving bij Bureau Beresteinlaan. "Wateringse Veld is een iets andere wijk: daar heb je zowel koophuizen als sociale woningbouw. Maar de rode draad van de problematiek is in alle drie de wijken dezelfde: overlast die wordt veroorzaakt door jongeren. Daarbij gaat het niet alleen om hangjeugd die ruiten vernielt, brandjes sticht en voor geluidsoverlast zorgt, maar ook om jonge criminelen die inbraken en overvallen plegen. We hebben in Escamp te maken met multi-etnisch samengestelde en polariserende groepen: jongeren in de leeftijd van twaalf tot ruim

dertig jaar die al jaren voor grote problemen en grote materiële en immateriële schade zorgen. Onder bewoners en nieuwkomers had en heeft Escamp, zeker tot een paar jaar geleden, een behoorlijk negatief en onveilig imago."

ROLMODELLEN

Voor Bureau Beresteinlaan reden genoeg om twee jaar geleden naast de normale werkzaamheden het project Rolmodellen op te starten. "De problemen waar we mee te maken hebben, kunnen wij als politie niet alleen aan", stelt Hans Rasenberg, chef Wijkzorg en de grote trekker van het project. Na jarenlang politiewerk in de Schilderswijk - waar onder meer werd gewerkt met vrijwillige Marokkaanse buurtvaders die jongeren op een positieve manier benaderden - weet hij dat je de hulp van bewoners en ondernemers in een wijk hard nodig hebt om het tij te keren. "Daarom hebben wij op Bureau Beresteinlaan in 2008 besloten om samen met het stadsdeel Escamp, woningcorporaties, jongerenwerk, sportverenigingen, moskeebesturen, bewonerscommissies en andere externe organisaties een groot en nieuw informeel netwerk op te bouwen."

'Jongeren worden aangesproken op hun gedrag door iemand uit hun eigen cultuur, uit hun eigen wijk'

Doel van het netwerk is de achterban in de wijken bereiken: die bewoners waar de politie zelf maar moeilijk mee in contact komt. "Jongeren die worden aangesproken op hun gedrag door iemand uit hun

eigen cultuur, uit hun eigen wijk, luisteren eerder dan wanneer een politieagent naar ze toekomt”, zegt Kievit. “Daarom zijn we jonge en oudere vrijwilligers gaan werven die als rolmodel kunnen optreden. Ze spreken de jongeren op een informele manier aan, zonder uniform, zonder dreiging en zonder autoritair over te komen. Omdat ze uit dezelfde wijk komen als de jongeren die de problemen veroorzaken, zijn ze vaak geen onbekenden en hebben ze iets gemeen. Ze worden daardoor sneller geaccepteerd. Veel overlast wordt nu voorkomen, simpelweg omdat de jongeren weten dat er door buurtgenoten op hen wordt gelet.”

AANZIEN

Rasenberg maakt duidelijk dat er bij de keuze van de rolmodellen wel bewust is gekeken naar mensen die binnen de groepen van de overlastgevers een bepaalde vorm van aanzien en gezag genieten. “Als ze tegen iemand opkijken, kan diegene veel meer positieve invloed op hen uitoefenen. Zo hebben wij bijvoorbeeld een jongen rondlopen die succesvol is bij de voetbalclub en iemand die het goed doet op het gebied van kickboksen. Van zulke voorbeelden nemen probleemjongeren graag iets aan. Bovendien kan het hen inspireren iets van hun eigen leven te maken en wordt het ze duidelijk dat het verstandig is een opleiding te blijven volgen.”

De rolmodellen in de Haagse wijk Escamp zijn volgens Kievit en Rasenberg in staat criminaliteit tegen te houden en terug te dringen. “Wij als politie en andere professionele organisaties, krijgen dankzij de rolmodellen een makkelijke ingang tot de achterban. Daardoor zijn de bewoners aanspreekbaar geworden en hebben we het inmiddels voor elkaar

gekregen om negatieve gevoelens, onder andere over de aanwezigheid van de politie in de wijk, weg te nemen. Er is nu meer vertrouwen over en weer.”

EVENEMENTEN

Inmiddels telt Escamp tegen de driehonderd rolmodellen. “Een paar honderd extra vertrouwde oren en ogen dus”, zegt Kievit. Toen het project in 2008 begon waren er tachtig rolmodellen actief. “We gebruiken deze manier van samenwerken vooral tijdens speciale evenementen, omdat we in Escamp steeds meer overlast van jongeren kregen rond bijvoorbeeld de jaarwisseling en voetbalwedstrijden. We hadden te maken met duizenden euro’s schade. Afgelopen jaarwisseling hebben we samengewerkt met liefst 263 rolmodellen. Dat maakt wel duidelijk dat steeds meer mensen zich willen inzetten voor de verbetering van hun eigen wijk.”

‘We hebben met elkaar heel wat materiële en immateriële schade voorkomen’

Die bereidheid heeft ook zeker effect, zo blijkt uit de evaluatie van de politie. Zowel Oud en Nieuw van 2008-2009 en 2009-2010 en het WK 2010 zijn ‘ongekend rustig en beheersbaar’ verlopen. “Ook de rolmodellen zijn uiterst positief over de samenwerking met de verschillende instanties”, aldus Kievit. “We hebben met elkaar heel wat materiële en immateriële schade voorkomen.” Kievit en Rasenberg vertellen dat de werkwijze van het project Rolmodellen eigenlijk vrij simpel is. “In die zin dat het vooral gaat om goede communicatie.”

'JONGEREN KUNNEN ZICH MET ROLMODELLEN IDENTIFICEREN'

Het project Rolmodellen van Bureau Beresteinlaan voldoet aan alle criteria om de winnaar van de 24ste Hein Roethofprijs te zijn. Dat zegt Hans Boutellier, voorzitter van de jury, algemeen directeur van het Verwey-Jonker Instituut en tevens bijzonder hoogleraar Veiligheid en Burgerschap aan de Vrije Universiteit. Het initiatief richt zich volgens hem duidelijk op het voorkomen van criminaliteit en het bevorderen van de sociale veiligheid. De oplossing van de problemen wordt daarnaast in eigen kring gezocht. Er is sprake van een ruim sociaal netwerk en de leefbaarheid is met de komst van de rolmodellen niet aangetast, maar juist sterk verbeterd. Ook zijn er goede resultaten behaald: onder meer tijdens de jaarwisseling en het afgelopen WK was er sprake van minder overlast en schade, zowel materieel als immaterieel. "Het mooie is ook dat het project uit de Haagse wijk Escamp zo elders in Nederland is toe te passen", zegt Boutellier. "Maar het grootste argument om aan dit project de

Hein Roethofprijs toe te kennen, is toch wel dat het heel dicht bij de jongeren zelf ligt. De rolmodellen zijn mensen met wie jongeren zich kunnen identificeren, wat er toe leidt dat ze op een positieve manier worden beïnvloed." De Hein Roethofprijs, vernoemd naar het PvdA-kamerlid dat begin jaren tachtig voorzitter was van de commissie Kleine Criminaliteit van de Tweede Kamer, is maandag 25 oktober in de Nieuwe Kerk in Den Haag uitgereikt. Bureau Beresteinlaan heeft een bedrag van 20 000 euro ontvangen en een speciaal voor het project ontworpen beeldje. De overige genomineerden waren de projecten Scoren door Scholing van voetbalclub Vitesse, Week van de Veiligheid van het Centraal Bureau voor Levensmiddelenhandel, Multifocus benadering van huiselijk geweld van de Mutsaersstichting, en het Jeugdinterventieteam van bureau Frontlijn van de gemeente Rotterdam. Zij ontvingen elk 5000 euro.

Ook dit jaar worden de rolmodellen weer ingezet tijdens Oud en Nieuw. "Vanaf oktober komen we elke twee weken bijeen om gezamenlijk tot een plan te komen voor de komende jaarwisseling", vertelt Kievit. "De aanpak verloopt via een aantal fases uit. De eerste fase bestaat uit het organiseren van activiteiten onder leiding van jongerenwerkers, straatcoaches en rolmodellen op de dag voor de jaarwisseling. Vorig jaar zijn zijn twee groepen van veertig

jongeren elders in de regio gaan paintballen een derde groep van vijftig jongeren is gaan kickboksen. De overige jongeren, zo'n zeventig, waren de rest van de dag in de Turkse en Marokkaanse moskeeën welkom. Het merendeel kwam ook."

Kievit en Rasenberg leggen uit dat de tweede fase zich richt op de avonduren voorafgaand aan Oud en Nieuw. "Twee jongerencentra openen dan, onder

toezicht van straatcoaches en rolmodellen, met een speciaal activiteitenprogramma hun deuren tot twaalf uur 's avonds. De moskeeën zijn eveneens geopend voor de jeugd en de overige wijkbewoners. Door de activiteiten en het contact met de rolmodellen wordt er voorafgaand aan de jaarwisseling veel minder rottigheid uitgehaald."

PROFESSIONALISERING

Op de dag van de jaarwisseling verzamelen de rolmodellen zich om tien uur 's avonds in de Marokkaanse moskee. Daar krijgen ze instructies van de politie en begint de operationele uitvoering van het project: het daadwerkelijk de straat opgaan om in de wijken problemen te voorkomen of terug te dringen door middel van een gesprek. "Via portefeuils en mobiele telefoons wordt onderling contact gehouden", legt Rasenberg uit. "De rolmodellen spreken de jongeren zelf aan als het om kleine ongeregeldeheden gaat, maar wanneer er sprake is van een risicovolle situatie, nemen ze direct contact op met de politie."

Kievit wijst erop dat de aanpak heel wat tijd en energie van de rolmodellen vraagt. "Ze lopen namelijk tot half zes in de ochtend door de wijken en om zes uur houden we met elkaar nog een korte evaluatie in de moskee. De moskeeën zijn overigens gedurende de hele nacht ook open voor de rolmodellen en de jongeren om iets te eten of te drinken of om het gesprek aan te gaan. Het is echt heel bijzonder om te zien hoe maatschappelijk betrokken de bewoners van Escamp bij hun eigen wijk zijn." Inmiddels wordt het project Rolmodellen in Escamp steeds verder geprofessionaliseerd. Samen met een extern bureau en ondersteuning van het stadsdeel

krijgen de rolmodellen en belangstellenden nu een opleiding aangeboden. Hierin leren ze onder meer wat de beste manier is om jongeren en hun ouders aan te spreken zonder in conflict te raken en ook het gebruik van de portofoon wordt getraind. "Want we willen natuurlijk wel dat de rolmodellen zich veilig voelen tijdens hun werkzaamheden", zegt Kievit, die de komende jaarwisseling alweer vol goede moed tegemoet ziet. "De rolmodellen hebben overigens niet alleen effect tijdens de evenementen", zegt hij. "We merken het hele jaar door dat de honderden extra oren en ogen invloed hebben. Als jongere weet je in Bouwlust, Vrederust en Wateringse Veld heel goed dat er tegenwoordig goed op je wordt gelet!" <<

Op buslijn 85 tussen Veenendaal en Ede hebben buschauffeurs, studenten, gemeenten en anderen afspraken gemaakt om de veiligheid op de bus te verbeteren / foto: Pallieter de Boer.

Aanpak problematiek scholierenlijn

PRATEN VERBETERT SFEER OP BUSLIJN 85

Het is zo simpel, maar het lijkt te werken. Zet ruziënde studenten en chauffeurs met elkaar om tafel en de sfeer verbetert. Veolia Transport en de provincie Gelderland kozen voor deze aanpak op Buslijn 85, de lijn tussen Ede en Veenendaal. *Matti Baggerman* van bureau Delfini en *Anja Maas* van bureau Overbuur doen verslag van het project Buslijn 85 dat aantoonde hoe belangrijk het is om elkaar te leren kennen.

door Matti Baggerman en Anja Maas.

De auteurs zijn werkzaam bij respectievelijk bureau Delfini en bureau Overbuur.

Veel studenten van het ROC A12 maken gebruik van buslijn 85. Onder hen bevinden zich veel jongeren van Marokkaanse afkomst. In het voorjaar van 2009 loopt een conflict tussen de studenten en de buschauffeurs op buslijn 85 uit de hand, waarop de chauffeurs in staking gaan. Aan het conflict komt pas een

einde als Veolia Transport, de vervoerder, toezeft om een aantal veiligheidsmaatregelen te nemen. Er worden camera's opgehangen en extra beveiligers ingehuurd. Ook wordt er besloten om met elkaar te gaan praten. Precies een jaar later op 10 maart 2010 wordt het Veiligheidsarrangement Buslijn 85 ondertekend. In dit arrangement staan handtekeningen van de buschauffeurs van Veolia Transport, studenten van het ROC A12, provincie Gelderland, gemeente Ede, gemeente Veenendaal, politie Ede, politie Veenendaal en het Openbaar Ministerie.

De afgelopen jaren is het beleid ten aanzien van de aanpak van overlast en criminaliteit verhard. De strafmaat moet omhoog en de pakkans moet worden vergroot. Aan de oproep in de media om steviger op te treden tegen asociaal gedrag, wordt gehoor gegeven door het nemen van vooral repressieve maatregelen. Ook in het openbaar vervoer is die verharding zichtbaar.

STOOM AFBLAZEN

Het project Buslijn 85 laat zien dat er op de langere termijn meer dan repressie nodig is om werkelijk effect te sorteren. Samen met de provincie Gelderland zet Veolia Transport in het voorjaar van 2009 een gewaagde stap. Beide partijen besluiten om buschauffeurs en studenten uit te nodigen voor een gesprek. Wat is er nu precies aan de hand en waar komt de agressie vandaan? Maar ook: wat willen we met elkaar en hoe kunnen we dat samen bereiken? Om het proces te begeleiden huren Veolia Transport en de provincie Gelderland bureau Delfini en bureau Overbuur in.

Voorafgaand aan de gesprekken tussen chauffeurs en studenten, zoekt Veolia Transport contact met de Marokkaanse gemeenschap. Dit leidt ertoe dat de ouders van de studenten in een gebedsdienst worden opgeroepen om hun kinderen aan te spreken op het overlastgevend gedrag. Het effect is dat de overlast al direct minder wordt. Maar daar blijft het niet bij, want er is meer aan de hand en de onderste steen moet boven komen.

Er vinden drie gesprekken plaats. Daaruit komt naar voren dat de buschauffeurs zich geïntimideerd voelen door de jongeren. Zij hebben te maken met agressie en geweld dat tegen hen, maar ook tegen andere reizigers is gericht. Ook zijn ze het zat dat hun bus vernield wordt. De studenten daarentegen

voelen zich niet welkom in de bus. Zij voelen zich gediscrimineerd door de 'narrige' buschauffeurs en zijn geïrriteerd over het vaak te laat komen van de bus (waardoor ze soms een tentamen missen).

Al direct na de eerste bijeenkomst is de druk van de ketel af

Bij de gesprekken zijn ook twee studiebegeleiders, een direct leidinggevende van de buschauffeurs, een vertegenwoordiger van de provincie Gelderland als concessieverlener, de gemeente Ede, de gemeente Veenendaal, de regiopolitie, het Openbaar Ministerie en twee Marokkaanse opbouwwerkers aanwezig.

Al direct na de eerste bijeenkomst is de druk van de ketel af. De chauffeurs en studenten, maar ook de andere deelnemers worden geconfronteerd met hun eigen gedrag en het effect dat dit kan hebben op anderen. In kleine groepen luisteren de deelnemers naar elkaars verhalen; hoe beleeft ieder van hen de situatie en wat maakt het zo lastig? Duidelijk wordt dat niet alleen de studenten, maar ook de buschauffeurs – al dan niet bewust - met hun houding bijdragen aan de negatieve sfeer die er op buslijn 85 heerst.

In het tweede gesprek dat volgt, blijkt dat zowel chauffeurs als studenten hetzelfde willen: namelijk een prettige sfeer. Om die sfeer te bewerkstelligen, bedenken chauffeurs en studenten samen negen gedragsregels. Tegelijkertijd wordt gekeken naar maatregelen in de voorwaardelijke sfeer. Er komt een vaste pool van chauffeurs en de rijtijden worden verlengd. Verder gaan het ROC A12 en Veolia Transport beter met elkaar communiceren over vakantie- en

busroosters en andere zaken die van belang zijn voor een goed busvervoer.

In een derde en laatste bijeenkomst worden de afspraken vastgelegd in een veiligheidsarrangement dat voor minimaal vier jaar wordt afgesloten. In dit arrangement staat ook beschreven wie waarvoor verantwoordelijk is. Aan de 'voorkant' houden buschauffeurs en studenten zich aan de gedragsregels en spreken elkaar hierop aan. Aan de 'achterkant' zorgen politie en justitie voor een achtervang, mochten er zich toch weer incidenten voordoen. Partijen komen twee keer per jaar bij elkaar om de afspraken door te nemen en te evalueren.

ANGEL UIT HET CONFLICT

Nog voor de zomer van 2009, na twee gesprekken tussen de buschauffeurs en de studenten van het ROC A12, stopt Veolia Transport met het inzetten van extra beveiligingsbeambten op buslijn 85. De angel is uit het conflict en de sfeer is verbeterd. De chauffeurs en de studenten hebben er weer zin in.

De partijen zien ook in dat er een verband is tussen de overlast en het busvervoer in facilitaire zin. Het zijn niet alleen maar 'die vervelende (Marokkaanse) studenten' die zorgen voor overlast. Er is meer oog voor de context waarin de overlast zich afspeelt. Volle bussen, niet op tijd rijden en het ontbreken van een goede informatievoorziening leiden tot frustraties en ergernissen.

REPRESSIE EN INTERVENTIE

Repressieve maatregelen alleen, helpen niet om agressie en geweld in het openbaar vervoer en op andere publieke plekken te voorkomen of tegen te gaan. Met het installeren van camera's in het openbaar vervoer en door hard op te treden tegen studenten die de regels overtreden, wordt de

achterliggende problematiek niet aangepakt. Het probleem blijft dus bestaan en duikt vroeg of laat toch weer op.

Als betrokkenen zich gehoord voelen, kunnen zij daarna – zonder gezichtsverlies – hun gedrag aanpassen

Beter is een combinatie van repressie en interventie. Er ligt namelijk bijna altijd een diepere oorzaak ten grondslag aan hardnekkig overlastgevend gedrag. En dan hebben we hier niet over een incidentele geweldpleger, maar over een groep gefrustreerde jongeren of boos OV-personeel dat zich (al lange tijd) niet gehoord voelt.

Om een compleet beeld van de achterliggende factoren te verkrijgen, is het goed om alle betrokken partijen te horen. De eerste stap is dan ook om betrokkenen uit te nodigen om het probleem gezamenlijk op te lossen. Grote kans dat dat weerstand of angst oproept. Toch kan met professionele begeleiding een op het oog uitzichtloze situatie in korte tijd sterk verbeteren. Als betrokkenen zich gehoord voelen, kunnen zij daarna - zonder gezichtsverlies - hun gedrag aanpassen. Het is bovendien een duurzame oplossing: ieder neemt zijn eigen verantwoordelijkheid en de gemaakte afspraken zijn niet alleen op papier maar ook in de hoofden van de betrokkenen verankerd. <<

Opname aangiften ongeregeld en ad hoc

POLITIE ONTBEERT KENNIS OVER CYBERCRIME

Hoe verloopt de opname van aangiften van cybercrime en welke stappen zet de politie direct daarna? Die vraag stond centraal in een onderzoek onder zes regiokorpsen door *Sander Veenstra, Marika Toutenhoofd* en *Wouter Stol* van het lectoraat Cybersafety van NHL Hogeschool Leeuwarden. Daaruit blijkt er nog veel te verbeteren. “Op verzoek van de verbalisant heb ik zelf stukken van de aangifte getypt, omdat hij de zaak niet begreep”, aldus een slachtoffer van hacken.

door Sander Veenstra, Marika Toutenhoofd en Wouter Stol

De auteurs zijn werkzaam bij het Lectoraat Cybersafety van NHL Hogeschool in Leeuwarden.

Het Programma Aanpak Cybercrime (PAC) van politie Nederland (vtsPN) wilde inzicht krijgen in hoe de politie omgaat met het werkaanbod cybercrime en gaf daarom de opdracht voor het onderzoek. Hierin werd de praktijk vergeleken met hoe situaties volgens de regels zouden moeten verlopen. In totaal werden

38 interviews met intake medewerkers gehouden, documenten over het intakeproces bestudeerd en zeven zaken gereconstrueerd. Een reconstructie bestaat uit een inhoudelijke beschrijving van de zaak, een interview met de verbalisant die de zaak aannam en een interview met de aangever.

DE INTAKE

Aangiften van cybercrime dienen aan het bureau te worden gedaan en daar te worden opgenomen door intake medewerkers. In het algemeen zijn voor de intake geen procedures opgesteld. Uit het onder-

zoek blijkt dat intakers te weinig kennis hebben van cybercrime om aangiften daarvan goed te kunnen opnemen. In gesprekken met intakers stuitten de onderzoekers al snel op de grenzen van hun kennis. De intakemedewerkers noemen hun kennis op dit gebied zelf ook ontoereikend, maar stellen tegelijkertijd dat het voor hen ondoenlijk is om van alle (cyber)criminaliteitsvormen kennis te hebben. “Rechters zijn het vaak al niet eens over zaken cybercrime, hoe moet een schaal 5 dan weten hoe het moet?”, aldus een intaker. Alles met elkaar laat de manier waarop intakemedewerkers kennis opdoen over cybercrime zich nog het best omschrijven als ongeregeld en ad hoc.

“Er is niets vastgelegd”, aldus een intakemedewerker. Er is dan ook geen procedureel onderscheid tussen de intake van traditionele criminaliteitsvormen en de intake van cybercrime. In principe zou iedere intaker dan ook een aangifte van cybercrime moeten kunnen opnemen. Alleen zedenzaken (kinderporno) gaan direct naar een aparte afdeling, dat is onder intakemedewerkers algemeen bekend.

In de basisopleiding die intakemedewerkers hebben gevolgd, zijn geen specifieke vaardigheden getraind voor het opnemen van aangiften, dus ook niet voor cybercrime. Zij leren het opnemen van aangiften in de praktijk van ervaren collega's en 'door het maar gewoon te doen'. Een aangifte wordt aangenomen door het verhaal van een aangever aan te horen en de zaak vervolgens in te voeren in het politie-administratiesysteem. Sommige intakemedewerkers hebben een vervolgopleiding gehad waarin wel aandacht uitging naar het opnemen van aangiften, maar niet specifiek voor cybercrime. Daarnaast heeft een van de zes korpsen documenten opgesteld die intakemedewerkers in meer detail helpen bij het opnemen van aangiften van cybercrime. Alleen waren niet alle intakemedewerkers van dit korps bekend met dit document.

Aangiften van cybercrime komen weinig voor en de variatie is gering: meestal gaat het om internetoplichting (Domenie e.a., 2009). Daarvan hebben intakers, die hun kennis ontleen aan de praktijk,

dan ook meer kennis dan over andere vormen van cybercrime. Wanneer aangifte wordt gedaan van een weinig voorkomende, ingewikkelder vorm van cybercrime, roepen intakers al snel de hulp in van ervaren collega's of van een bureau digitale expertise.

Aangiften van cybercrime komen weinig voor, maar dat zal naar verwachting veranderen

Ook bij internetoplichting is de kennis ontoereikend. Zo komt het geregeld voor dat intakers menen dat internetoplichting een civiele kwestie is en dus geen zaak voor de politie. Zij nemen dan geen aangifte op of doen dat alleen als er grotere bedragen mee zijn gemoeid. Aangiften van cybercrime komen nu dan wel weinig voor, maar dat zal naar verwachting veranderen, want deze criminaliteitsvorm wordt steeds alledaagser (Leukfeldt e.a., 2010).

EERSTE OPVOLGING

Over de eerste opvolging van het werkaanbod van cybercrime staat niets op schrift. Er is niet vastgelegd welke vervolgactie de politie zou moeten ondernemen na een aangifte van cybercrime. Desondanks weten alle intakemedewerkers te beschrijven wat er met een aangifte gebeurt. Deze wordt, nadat zij is opgenomen, beoordeeld op aanknopingspunten voor vervolgonderzoek. Indien een aangifte voldoende aanknopingspunten biedt in de richting van de dader, volgt politieonderzoek. Verscheidene intakemedewerkers zeggen het jammer te vinden dat eigenlijk nooit wordt teruggekoppeld wat er uiteindelijk met een aangifte gebeurt. Verder vinden intakers dat zaken vaak (te) lang blijven liggen voor dat ze worden behandeld. Dat heeft volgens hen te maken met capaciteitstekort.

BURGERTEVREDENHEID

Ook de slachtoffers die aangifte doen, geven aan dat ze de wijze waarop de politie terugkoppelt over het vervolg op een aangifte slecht vinden. >>

Automatisch aangemaakte afloopberichten zijn voor burgers een duidelijke bron van teleurstelling. Een aantal geïnterviewde aangevers is duidelijk teleurgesteld in het politieoptreden bij de aangifte. Zij signaleren een kennistekort op het gebied van cybercrime bij intakemedewerkers. Dat er met in hun ogen panklare zaken met opsporingsindicatie helemaal niets gedaan wordt, stoort ze. De navolgende casus illustreert waarom aangevers ontevreden zijn.

De website van een IT-consultant is gehackt en er zijn gegevens van zijn website verwijderd. Omdat de aangever IT'er is, kon hij met een document van Govcert relevante bewijzen verzamelen voor de aangifte (Govcert: het Computer Emergency Response Team van de Nederlandse overheid heeft standaard formats en procedures om computerincidenten te documenteren, red.). De gemiddelde burger was dit volgens hem niet gelukt. Vervolgens deed hij aangifte. Hij signaleerde een kennistekort bij de intaker. Omdat deze zijn verhaal niet begreep, heeft de aangever zelf stukken van de aangifte getypt. Hij verwachtte dat de 'panklare' zaak die hij had aangeleverd tot een vervolgactie van de politie zou leiden. Lange tijd hoorde hij niets, totdat hij een automatisch gegenereerd afloopbericht ontving, waarin stond dat zijn aangifte niet in behandeling werd genomen. Hij was teleurgesteld. "Als dit al niet voldoende is om een zaak in behandeling te nemen, wat dan wel?"; vraagt hij zich af. Een volgende keer zou hij geen aangifte meer doen.

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Over het opnemen van aangiften staat geen beleid op schrift, dus evenmin over het opnemen van aangiften van cybercrime. Ook voor het overige beschikken intakers over onvoldoende handreikingen voor het opnemen van dergelijke aangiften. Zij leren dat gaandeweg in de praktijk. Het werk-aanbod van cybercrime is nu nog klein en weinig gevarieerd, dus veel kennis doen de intakers op deze wijze niet op. Hun kennis blijkt dan ook onvoldoende om aangiften van cybercrime goed op te nemen. Aangezien cybercrime in de toekomst alleen maar toe zal nemen, moet de politie hierop anticiperen.

Voor een goede intake van cybercrime moeten intakemedewerkers over voldoende kennis beschikken. Het verdient aanbeveling om een landelijk uniforme opleiding Intake en service te ontwikkelen met daarin basisinformatie over cybercrime. Niet iedere intaker hoeft elke vorm van cybercrime te kunnen opnemen; daarvoor krijgt de politie momenteel nog te weinig van dergelijke aangiften. Een goede strategie lijkt vooral nog het gebruik van taakaccenthouders Cybercrime. Er ontstaat dan een situatie waarin alle intakers in de landelijke opleiding basiskennis opdoen over cybercrime en waarin een deel van de intakers een verdergaande scholing krijgt om, als taakaccenthouder Cybercrime, ook de wat ingewikkelder zaken op te kunnen nemen. Voor de nóg ingewikkelder zaken kunnen echte specialisten worden ingezet.

De politie moet voor zowel burgers als voor intake-medewerkers transparant maken wat er na de intake met een aangifte gebeurt en waarom

Een andere maatregel die kan helpen om de intake van cybercrime te verbeteren, is het inzetten van IT'ers van buiten de politie, bijvoorbeeld via de vrijwillige politie. Zij kunnen de politie helpen door aangiften van cybercrime samen voor te bereiden of op te nemen (kennisoverdracht). Verder zou de politie voor zowel burgers als voor intakemedewerkers transparant moeten maken wat er na de intake met een aangifte gebeurt en waarom. Zo kunnen intakers iets leren over de kwaliteit van hun werk. Aangevers krijgen een antwoord op de vraag wat de politie met hun aangifte heeft gedaan. Standaard afloopberichten leveren bij de aangever al gauw een teleurstelling op, een op maat gesneden persoonlijke terugkoppeling heeft de voorkeur.

Illustratie: Hans Sprangers

VERBETERING VAN DE INTAKE

De politie trekt zich bovenstaande bevindingen aan en heeft, in samenwerking met het Programma Aanpak Cybercrime (PAC), verschillende projecten opgezet ter verbetering van de intake van cybercrime. Eén daarvan is het project Kwaliteitsimpuls intake en opsporing. De vier samenwerkende regio's in Noordwest-Nederland hebben de krachten gebundeld om een kwaliteitsimpuls aan de intake en opsporing van cybercrime te geven. Ze doen dat door alle 38 wijkteams in Noordwest-Nederland te bezoeken en, gedurende een tweetal weken per team, de kennis en vaardigheden *on the job* over te dragen aan intakemedewerkers en rechercheurs van de wijkteams. Daarnaast heeft de bovenregionale recherche Noordwest Nederland een proeftuin voor de aanpak van internetgerelateerde fraude geïnitieerd. Hierin werken het regio-korps Kennemerland, het OM en veilingsites intensief samen. Verder biedt het korps Brabant-Noord intakers een e-learning module aan om op deze manier de kennis over cybercrime te vergroten.

Tot slot ontwikkelt korps Flevoland een (digitaal) loket voor de intake van cybercrime voor bedrijven. De politie kijkt dus zeker niet lijdzaam toe. Maar of het genoeg is? De onderzoekers vrezen van niet.<<

REFERENTIES

- M.M.L. Domenie, E.R. Leukfeldt, M.H. Toutenhoofd en W.Ph. Stol, *Werkaanbod cybercrime bij de politie*, Leeuwarden, NHL Hogeschool, 2009.
- E.R. Leukfeldt, M.M.L. Domenie en W.Ph. Stol, *Verkenning cybercrime in Nederland 2009*. Den Haag, BJu, 2010.
- M.H. Toutenhoofd, S. Veenstra, M.M.L. Domenie, E.R. Leukfeldt en W.Ph. Stol, *Politie en cybercrime: een onderzoek naar de intake van het werkaanbod cybercrime door de politie*. Leeuwarden, NHL Hogeschool, 2009.

Extra bevoegdheden tegen ernstige overlast

NIEUWE WET BESTR DAN VOETBALVAND

De Wet MBVEO, die vorige maand in werking trad, is bedoeld als aanvullend instrumentarium voor verschillende vormen van ernstige overlast. Met deze nieuwe instrumenten kunnen burgemeester en officier van justitie slagvaardiger en effectiever optreden. *Bart Engberts* zet de verschillende mogelijkheden van de wet uiteen.

door Bart Engberts

De auteur is werkzaam bij het ministerie van BZK.

‘**D**it wetsvoorstel voorziet in een behoefte die zich sinds vele jaren heeft gemanifesteerd. De problemen met overlast vragen ook echt om een versterking van de reactie van bestuur en justitie gezamenlijk, in afstemming en in taakverdeling.’ Zo begon de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Justitie Hirsch Ballin zijn betoog in de Eerste Kamer op 29 juni bij de plenaire behandeling van het wetsvoorstel maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast (hierna af te korten als Wet MBVEO). De wet trad op 1 september 2010 in werking.

ALLERLEI VORMEN

‘Voetbalwet komt er eindelijk door’, kopte de Telegraaf in het ochtendnummer van 30 juni 2010. Mooie oneliner, maar helaas niet juist. De wet is namelijk geen voetbalwet. Het is een wet ter bestrijding van allerlei vormen van ernstige overlast van groepen of ‘losse individuen’. Die overlast kan zich voordoen

in wijken of buurten of elders, rond voetbalwedstrijden en andere evenementen. Dat kan natuurlijk ook voetbalvandalisme zijn, maar dat maakt de wet niet tot een aparte voetbalwet. De Wet MBVEO is evenmin een wet waarmee allerlei verstoringen van de openbare orde kunnen worden voorkomen. Hooligans die onverwachts tijdens een strandfeest gaan rellen (zoals tijdens Veronica Sunset Grooves in Hoek van Holland), wanordelijkheden na incidenten in woonwijken (in Ondiep, Culemborg): voor zulke acute situaties bieden de nieuwe instrumenten geen houvast. De burgemeester moet dan gebruikmaken van zijn noodbevoegdheden of de mogelijkheid van bestuurlijke ophouding.

Andere instrumenten bleken onvoldoende om preventief en langdurig op te treden tegen hardnekkige overlast van groepen of individuen

IJDT MEER ALISME

Waar is de Wet MBVEO dan voor bedoeld? De wet biedt een aanvulling op de bevoegdheden van de burgemeester en de officier van justitie bij de bestrijding van ernstige overlast van groepen en individuen. De burgemeester heeft uiteraard al bevoegdheden ter handhaving van de openbare orde. En de officier van justitie kan tot vervolging overgaan. Maar deze instrumenten bleken onvoldoende om preventief en langdurig op te treden tegen hardnekkige overlast van groepen of individuen.

VERSTORING VAN DE OPENBARE ORDE

De burgemeester kan optreden tegen allerlei gedragingen (soms ook strafbaar gedrag) die als geheel een verstoring van de openbare orde veroorzaken. Of sprake is van een verstoring van de openbare orde, hangt af van de omstandigheden van het geval en de intensiteit van de gedragingen. Uiteindelijk moet het gaan om een afwijking van de normale gang van zaken in het gemeenschapsleven.

De burgemeester kan op grond van de Wet MBVEO optreden bij herhaaldelijke verstoring van de openbare orde en bij ernstige vrees voor verdere verstoring van de openbare orde. Hij kan zijn maatregelen inzetten tegen een individuele ordeverstoorder, maar ook tegen leden van een groep ordeverstoorders of een persoon die bij groepsgewijze overlast een leidende rol had.

Burgemeesters en officieren van justitie hebben nieuwe mogelijkheden gekregen om slagvaardig op te treden tegen hooligans en andere ordeverstoorders / foto: Pallieter de Boer.

BEVELEN VAN DE BURGEMEESTER

De burgemeester kan (eventueel gecombineerd) een gebiedsverbod, een meldingsplicht of een groepsverbod opleggen. Deze maatregelen kunnen voor de duur van maximaal drie maanden worden opgelegd. Een bevel kan drie keer worden verlengd (elke keer voor de duur van ten hoogste drie maanden) en kan dus in totaal maximaal een jaar duren. Het effect van het gebiedsverbod is overduidelijk: het leidt ertoe dat de betreffende persoon of personen uit een bepaald gebied langdurig worden geweerd, zodat zij hun overlastgevend gedrag daar niet kunnen voorzetten.

Het groepsverbod moet ervoor zorgen dat er geen ongewenste groepsvorming ontstaat

De meldingsplicht heeft hetzelfde doel: de betrokkene wordt verplicht zich op bepaalde momenten ergens te melden, bijvoorbeeld bij een politiebureau. Het groepsverbod is ervoor om te zorgen dat er geen ongewenste groepsvorming ontstaat. De meldingsplicht kan overigens ook ten uitvoer worden gelegd in een andere gemeente (intergemeentelijke meldingsplicht). De burgemeester van de gemeente waar bijvoorbeeld een voetbalwedstrijd plaatsvindt, kan – daags voor de wedstrijd - een bepaalde ‘rel-supporter’, die al eerder voor ordeverstoring gedrag heeft gezorgd, bij vrees voor verdere ordeverstoring de plicht opleggen om zich in zijn eigen gemeente te melden. Hiervoor is wel overeenstemming vereist met de burgemeester van die gemeente.

TWAALFMINNERS

Verder kan de burgemeester in situaties met herhaaldelijke groepsoverlast van kinderen beneden de leeftijd van twaalf jaar, bij vrees voor verdere verstoring van de openbare orde, aan ouders van die kinderen een bevel geven. Zo'n bevel kan inhouden dat de ouders ervoor moeten zorgen dat hun kind zich niet bevindt in of in de omgeving van bepaalde objecten of bepaalde delen van de gemeente.

Ook kan het bevel inhouden dat de minderjarige zich gedurende een aangegeven tijdvak, niet bevindt op voor het publiek toegankelijke plaatsen, tenzij de minderjarige wordt begeleid door een persoon die het gezag over hem uitoefent. Deze maatregel kan ten hoogste drie maanden gelden en niet worden verlengd. Dit bevel is een openbare-ordemaatregel, geen ‘zorgbevel’. De maatregel kan dus niet worden ingezet als kinderen of ouders weigeren om aan zorgtrajecten deel te nemen. Dat neemt echter niet weg dat de opgelegde maatregel wel moet passen in een breder pakket van maatregelen die in dat geval wel op zorg zijn gericht. In de praktijk zal namelijk in situaties van groepsoverlast met twaalfminners ook sprake zijn van opvoed-, gedrags- en/of ontwikkelingsproblematiek. De minister van BZK heeft de burgemeesters de *circulaire burgemeestersbevel twaalfminners: artikel 172b Gemeentewet* toegezonden. Deze circulaire bevat informatie om een zorgvuldige toepassing van de bevoegdheid te bevorderen.

GEDRAGSAANWIJZINGEN

De officier van justitie kan aan verdachten een gedragsaanwijzing opleggen in de vorm van een gebiedsverbod, een meldingsplicht, een contactverbod of een begeleidingsverplichting. Deze gedragsaanwijzing kan voor maximaal 90 dagen worden opgelegd. De duur kan worden verlengd met maximaal drie keer 90 dagen. Het gebiedsverbod en de meldingsplicht van de officier van justitie hebben tot doel herhaling van het plegen van strafbare feiten te voorkomen. Met het contactverbod kan het contact tussen dader en slachtoffer worden voorkomen. De begeleidingsverplichting zorgt ervoor dat een al lopend vrijwillig hulptraject aan een verdachte wordt herbevestigd en een meer gedwongen karakter krijgt.

VOORBEREIDINGSHANDELINGEN

In een nieuw artikel in het Wetboek van Strafrecht is het opzettelijk verschaffen van gelegenheid, middelen of inlichtingen tot het plegen van geweld tegen personen of goederen strafbaar gesteld. Afspraken die hooligans daags en vlak van tevoren maken via bijvoorbeeld sms-berichten, internet,

(mobiele) telefoon of andere communicatiemiddelen, zijn als zelfstandige en strafwaardige handeling aangemerkt. Politie en Openbaar Ministerie kunnen op basis van een verdenking van deze gedragingen tot opsporing overgaan.

UITVOERING

Bij de praktische toepassing moeten bestuur en OM aansluiting zoeken bij de persoons- en gebiedsgerichte aanpak op lokaal niveau. Burgemeester en officier van justitie moeten onderling zorgen voor afstemming over de toepassing van hun bevoegdheden. Dit kan in de lokale driehoek en de casus-overleggen in het Veiligheidshuis. Want daar komen de lijnen samen, ook als het gaat om informatieuitwisseling en dossiervorming. Het gaat immers om groepen en personen die al eerder voor overlast hebben gezorgd en strafbare feiten hebben gepleegd en bij de politie als zodanig bekend zijn, via de shortlistmethodiek en de methode Hooligans in Beeld. Bij de aanpak van groepsoverlast van twaalfminners moet, naast afstemming in de driehoek en het Veiligheidshuis, ook een relatie worden gelegd met zorg- en hulpverlening (Centra voor Jeugd en Gezin, ZorgAdviesTeams).

DOSSIER

De verantwoordelijkheid voor de dossiervorming ten behoeve van de burgemeester berust bij de gemeente. Andere partners, bijvoorbeeld de politie, moeten uiteraard aan de dossiervorming bijdragen.

De vrees voor verder ordeverstoring gedrag moet in het dossier goed zijn onderbouwd

Het dossier kan onder meer bestaan uit:

- meldingen, mutaties en processen-verbaal;
- getuigenverklaringen;
- signalen / klachten uit de buurt;
- waarnemingen door gemeentelijke handhavers en/of politie;
- sfeerrapportages;
- informatie van jeugdzorg, voetbalclub, KNVB e.d.

De vrees voor verder ordeverstoring gedrag moet in het dossier goed zijn onderbouwd. Ook al omdat de maatregelen die de burgemeester oplegt beschikkingen zijn en dus de toets aan de Algemene wet bestuursrecht moeten doorstaan.

WETTEN VAN DE STRAAT

De nieuwe bevoegdheden komen bovenop de al bestaande mogelijkheden, bijvoorbeeld de (korte) gebiedsverboden op grond van de APV. Deze gebiedsverboden blijven door de nieuwe wet onaangetast. Doorgaans zijn de APV-gebiedsverboden van minder lange duur. Bovendien gelden voor het opleggen van de maatregelen volgens de Wet MBVEO altijd de voorwaarden van 'ernstige vrees', 'herhaaldelijk ordeverstoring gedrag', 'groepsgewijs of individueel', 'leidende rol' en dergelijke.

De maatregelen zijn ingrijpend - zij raken het recht op bewegingsvrijheid en (bij overlast van twaalfminners) het recht op gezinsleven - maar zijn in bepaalde gevallen gerechtvaardigd, gezien de verdere maatschappelijke vergroving, ook op het vlak van (groeps)overlast. Of, zoals burgemeester Wolfsen van Utrecht het verwoordde: "Deze wet dicht het gat tussen wetten van de straat en wetten van de staat".

WIE MEER WIL WETEN:

De ministeries van BZK en Justitie hebben de *Handreiking Wet Maatregelen Bestrijding Voetbalvandalisme en Ernstige Overlast* uitgebracht. Deze bevat een toelichting op de nieuwe bevoegdheden en bevat ook praktische aandachtspunten en stappenplannen. De handreiking is te vinden op www.rijksoverheid.nl.

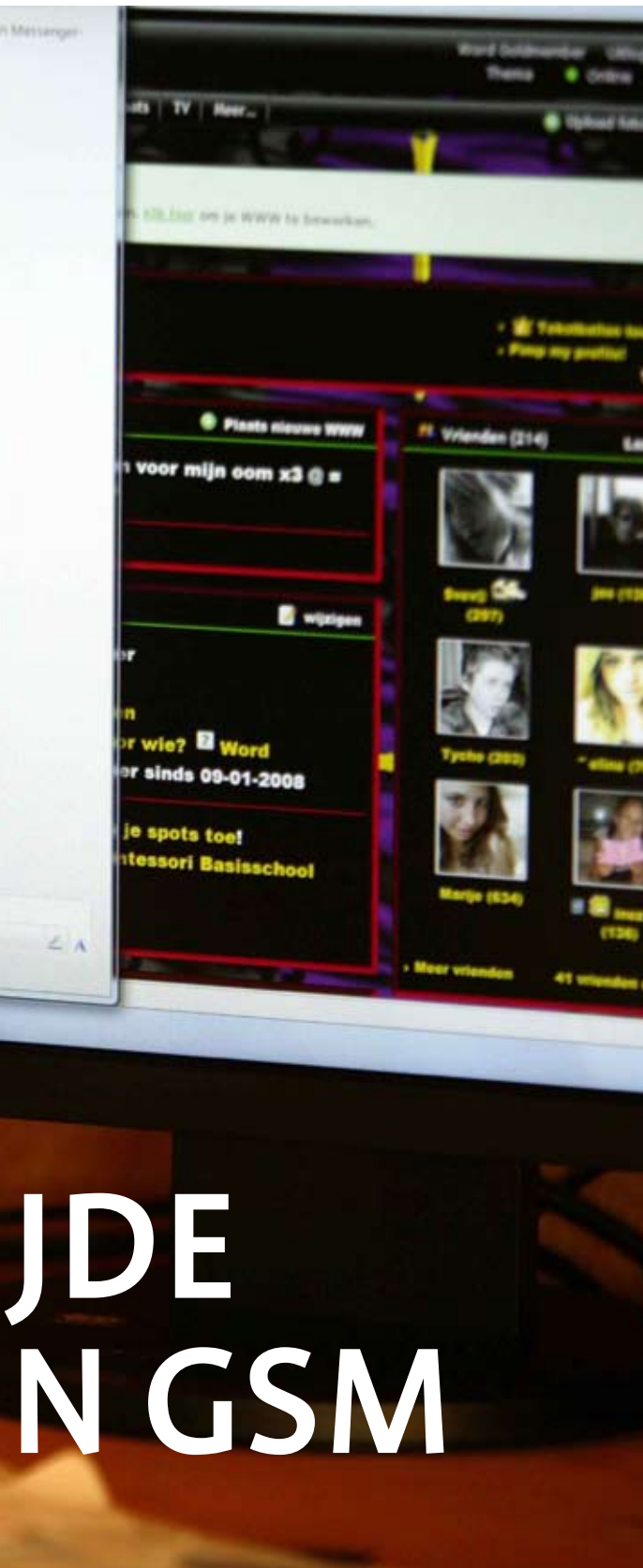
De site van het CCV (www.hetccv.nl) bevat informatie over de Wet MBVEO. Hier is ook een overzicht te vinden van praktijkvoorbeelden en antwoorden op veel gestelde vragen.

Via het internet krijgen jongeren soms met vormen van cyberpesten te maken. Voorbeelden zijn het verspreiden van beledigende of bedreigende berichten en roddels / foto: Pallieter de Boer.

Cyberpesten onder jongeren

DE SCHADUWZI VAN INTERNET E

Meisjes die spijt hebben dat zij naaktfoto's naar hun (ex-)vriendje hebben gestuurd. Of meldingen van jongeren die via sms'jes bedreigd worden. De politie Leuven wordt regelmatig geconfronteerd met dergelijke zaken, die onder de noemer 'cyberpesten' vallen. Politiecommissaris *Wim D'haese* was betrokken bij een onderzoek naar dit verschijnsel in drie Vlaams-Brabantse scholen.

door Wim D'haese

De auteur is als politiecommissaris werkzaam bij de politie Leuven (België).

Het internet en de gsm zijn in de leefwereld van de scholier enorm belangrijk geworden. Maar de ICT-contacten tussen jongeren hebben ook een schaduwzijde: cyberpesten

VORMEN VAN CYBERPESTEN

De wetenschapper Dan Olweus omschrijft cyberpesten als een agressieve en intentionele daad uitgaande van een groep of individu die herhaaldelijk en gedurende een bepaalde periode elektronische contactvormen gebruiken ten aanzien van een slachtoffer dat zichzelf moeilijk kan verdedigen.

Net als bij het klassieke pesten kan men via de computer of mobiele telecommunicatie iemand beledigen of bedreigen

Cyberpesten is heel divers. Zo kan men opzettelijk een virus doorsturen om de computer van het slachtoffer te laten vastlopen of een persoon een zeer grote hoeveelheid berichten sturen via e-mail of een messengerprogramma, zodat de inbox van deze persoon crasht. Het internet biedt ook de mogelijkheid om in iemands computer 'binnen te breken' en persoonlijke informatie te 'stelen'. Net als bij het

klassieke pesten kan men via de computer of mobiele telecommunicatie iemand beledigen of bedreigen (*flaming*).

Tevens kan men pornografische of obscene afbeeldingen versturen. Het komt ook zeer regelmatig voor dat men via e-mail, IM (*instant messaging*) of sms van het slachtoffer privé of gênante informatie over het slachtoffer verspreidt of dat men iemand uitdrukkelijk uit een onlinegroep sluit. Men kan ook zijn identiteit 'maskeren' (*masquerade*) om het slachtoffer te misleiden of om zich als het slachtoffer bij diens vrienden voor te doen.

DE PERCEPTIE VAN VLAAMSE JONGEREN

In 2009 voerde de politie van Leuven in samenwerking met het Hoger Instituut voor Readaptatiewetenschappen een onderzoek uit naar cyberpesten bij jongeren van drie Vlaams-Brabantse scholen: in Leuven, Aarschot en Diest. Hierbij werd ook gepeild naar de perceptie van deze scholieren over cyberpesten. In totaal vulden 182 jongeren uit het lager secundair onderwijs (12 tot 15 jaar) de vragenlijst in. In het onderzoek werd ook op zoek gegaan naar de meest voorkomende vormen van mogelijk kwetsende internet- en gsm-praktijken. De meest voorkomende vormen zijn: iemand beledigen, iemand misleiden via internet of gsm en roddels verspreiden via internet of gsm. Vormen waarvoor meer kennis van het internet nodig is, zoals een stemming houden op een website of in een ander zijn computer inbreken, komen beduidend veel minder voor (zie tabel 1).

Tabel 1> Frequentieverdeling in percentage van de verschillende vormen van mogelijk kwetsend internet- en gsm-gedrag voor slachtoffer, dader en getuige/omstander

	% SLACHTOFFER	% DADER	% GETUIGE
IN IEMANDS E-MAIL OF MESSENGER INBREKEN EN HET WACHTWOORD VERANDEREN	13,95 %	7,65 %	19,39 %
OPZETTELIJK EEN VIRUS DOORSTUREN	13,87 %	7,06 %	19,76 %
INBREKEN IN DE COMPUTER VAN IEMAND ANDERS EN PERSOONLIJKE INFORMATIE STELEN	6,51 %	5,29 %	11,59 %
ENORM VEEL OF GROTE BERICHTEN NAAR IEMAND STUREN OM ZIJN OF HAAR COMPUTER TE LATEN VASTLOPEN	10,53 %	6,51 %	15,24 %
IEMAND BELEDIGEN OF BEDREIGEN VIA INTERNET OF GSM	37,21 %	25 %	31,48 %
IEMAND UITSLUITEN UIT EEN ONLINEGROEP	13,45 %	11,98 %	23,49 %
PRIVÉ OF BESCHAMENDE DINGEN OVER IEMAND VERSPREIDEN VIA INTERNET OF GSM	11,18 %	10,06 %	21,08 %
IEMAND MISLEIDEN DOOR TE DOEN ALSOF JE IEMAND ANDERS BENT VIA INTERNET OF GSM	24,12 %	14,29 %	35,93 %
INBREKEN IN DE E-MAIL OF MESSENGER VAN EEN ANDER EN BERICHTEN STUREN NAAR ZIJN OF HAAR CONTACTPERSONEN	7,65 %	6,67 %	12,20 %
OP EEN WEBSITE STEMMEN OF JE EEN BEPAALD PERSOON NIET LEUK VINDT	15,88 %	20,73 %	34,13 %
DINGEN DIE IEMAND IN VERTROUWEN HAD VERTELD OP EEN WEBSITE PLAATSEN OF DOORSTUREN NAAR ANDEREN VIA SMS OF E-MAIL	12,12 %	5,0 %	19,39 %
RODDELS VERSPREIDEN VIA INTERNET OF GSM	22,35 %	12,65 %	30,91 %

DE JONGEREN AAN HET WOORD

In het onderzoek werd aan de scholieren ook een aantal stellingen voorgelegd over pesten via het internet of de gsm. De meerderheid van de scholieren (70,55 procent) vindt dat het gemakkelijker is om te cyberpesten in tegenstelling tot 'gewoon' pesten. Bijna de helft van de scholieren (46,59 procent) vindt dat je moeilijker voor cyberpesten kan worden gestraft. Slechts 18,68 procent vindt cyberpesten minder erg dan het gewone pesten. Ongeveer een kwart van de ondervraagde scholieren (25,30 procent) gaat akkoord met de stelling dat het normaal is dat er gepest wordt via internet of gsm. De onderzoekers peilen ook de mening over de zwaarte van de straffen voor pesten en cyberpesten. Een duidelijke meerderheid (64,77 procent) is van oordeel dat diegenen die cyberpesten

dezelfde straf moeten krijgen als diegenen die gewoon pesten. Voorts werd er nog een grotere meerderheid (83,64 procent) gevonden die zich akkoord verklaart met de stelling dat men zich erg gekwetst kan voelen door het pesten via internet of gsm. De ondervraagde scholieren vinden cyberpesten laf (86,75 procent). De meerderheid van de ondervraagde jongeren (76 procent) beschouwt cyberpesten als een 'groot' probleem.

In het onderzoek werden ook de meningen over diverse afwijkende internet- en gsm-activiteiten bevroegd. Er werd telkens ingegaan op de vraag of de scholieren deze activiteiten grappig of kwetsend vonden. Opvallend was de vaststelling dat heel wat afwijkende internet- en gsm-activiteiten niet als kwetsend werden ervaren.

Tabel 2> Frequentieverdeling in percentage van scholieren (slachtoffer of getuigen) die het kwetsend vinden om geconfronteerd te worden met diverse vormen van afwijkende internet- en gsm- gedragingen

	PERCENTAGE
IN IEMANDS E-MAIL OF MESSENGER INBREKEN EN HET WACHTWOORD VERANDEREN	43,27 %
OPZETTELIJK EEN VIRUS DOORSTUREN	38,33 %
INBREKEN IN DE COMPUTER VAN IEMAND ANDERS EN PERSOONLIJKE INFORMATIE STELEN	54,71 %
ENORM VEEL OF GROTE BERICHTEN NAAR IEMAND STUREN OM ZIJN OF HAAR COMPUTER TE LATEN VASTLOPEN	36,47 %
IEMAND BELEDIGEN OF BEDREIGEN VIA INTERNET OF GSM	53,53 %
IEMAND UITSLUITEN UIT EEN ONLINEGROEP	42,35 %
PRIVÉ OF BESCHAMENDE DINGEN OVER IEMAND VERSPREIDEN VIA INTERNET OF GSM	54,12 %
IEMAND MISLEIDEN DOOR TE DOEN ALSOF JE IEMAND ANDERS BENT VIA INTERNET OF GSM	46,47 %
INBREKEN IN DE E-MAIL OF MESSENGER VAN EEN ANDER EN BERICHTEN STUREN NAAR ZIJN OF HAAR CONTACTPERSOON	50,89 %
OP EEN WEBSITE STEMMEN OF JE EEN BEPAALD PERSOON NIET LEUK VINDT	50,30 %
DINGEN DIE IEMAND IN VERTROUWEN HAD VERTELD OP EEN WEBSITE PLAATSEN OF DOORSTUREN NAAR ANDEREN VIA SMS OF E-MAIL	59,17 %
RODDELS VERSPREIDEN VIA INTERNET OF GSM	53,05%

Tabel 3> Frequentieverdeling in percentage van scholieren (cyberpesters) die het kwetsend vinden om geconfronteerd te worden met diverse vormen van afwijkende internet- en gsm- gedragingen

	PERCENTAGE
IN IEMANDS E-MAIL OF MESSENGER INBREKEN EN HET WACHTWOORD VERANDEREN	43,79 %
OPZETTELIJK EEN VIRUS DOORSTUREN	40,24 %
INBREKEN IN DE COMPUTER VAN IEMAND ANDERS EN PERSOONLIJKE INFORMATIE STELEN	43,11 %
ENORM VEEL OF GROTE BERICHTEN NAAR IEMAND STUREN OM ZIJN OF HAAR COMPUTER TE LATEN VASTLOPEN	33,53 %
IEMAND BELEDIGEN OF BEDREIGEN VIA INTERNET OF GSM	43,64 %
IEMAND UITSLUITEN UIT EEN ONLINEGROEP	42,17 %
PRIVÉ OF BESCHAMENDE DINGEN OVER IEMAND VERSPREIDEN VIA INTERNET OF GSM	46,67 %
IEMAND MISLEIDEN DOOR TE DOEN ALSOF JE IEMAND ANDERS BENT VIA INTERNET OF GSM	38,55 %
INBREKEN IN DE E-MAIL OF MESSENGER VAN EEN ANDER EN BERICHTEN STUREN NAAR ZIJN OF HAAR CONTACTPERSOON	41,72 %
OP EEN WEBSITE STEMMEN OF JE EEN BEPAALD PERSOON NIET LEUK VINDT	43,83 %
DINGEN DIE IEMAND IN VERTROUWEN HAD VERTELD OP EEN WEBSITE PLAATSEN OF DOORSTUREN NAAR ANDEREN VIA SMS OF E-MAIL	49,08 %
RODDELS VERSPREIDEN VIA INTERNET OF GSM	39,02%

Tabel 2 geeft een overzicht van de meest 'kwetsende' internet- en gsm-activiteiten bij scholieren (categorie slachtoffers of getuigen). Deze opvallende resultaten hebben mogelijk te maken met het feit dat de zender van de cyber-vormen niet geconfronteerd wordt met de visuele reactie van de ontvanger. Daardoor is de zender zich niet altijd bewust van het effect van zijn gedrag.

Tabel 3 geeft de antwoorden weer van de daders van afwijkend internet- en gsm-gedrag. Wat meteen opvalt, is dat de daders meestal de verschillende gedragingen minder kwetsend vinden, wat logisch is. Toch valt het op dat de verschillen met dezen die niet cyberpesten niet zo groot zijn, als bij aanvang van het onderzoek werd vooropgesteld.

CONCLUSIE

Het was zeer opvallend dat de bevroegde internet- en gsm-activiteiten die mogelijk kwetsend zijn, niet altijd door de jongeren als 'pesten' beschouwd worden. Nadere analyse bracht aan het licht dat de vorm van het cyberpesten bepalend is. Cyberpestgedrag waarbij men openlijk gekrenkt wordt, wordt beduidend erger ervaren dan die gedragingen die alleen gevolgen hebben voor henzelf (bijvoorbeeld niet meer op internet kunnen surfen omdat men de computer heeft bestookt met virussen). Daarnaast speelt ook de relatie die de jongere heeft met de 'cyberpester' een niet te onderschatten rol. Als vrienden afwijkende cyberhandelingen verrichten, zullen deze vlugger als een grap worden beschouwd dan wanneer diezelfde handeling wordt verricht door een leerling die ook 'traditioneel' pest. Daarnaast heeft de beoordeling of iets kwetsend is, veel te maken met de eigen reactie op de feiten en de motieven achter deze reactie. Vandaar dat wij concluderen dat er nagegaan moet worden of de reactie een eigen keuze was of veeleer gemotiveerd werd vanuit verwarring, overhaling, dwang of zelfs bedreigingen. Wanneer er druk wordt uitgeoefend, worden de ervaren feiten immers veel vlugger als vervelend bestempeld.

beïnvloeding omdat de vaardigheden om de eigen grenzen te bewaken minder goed ontwikkeld zijn. Preventieprojecten die inspelen op groepsdruk, kunnen hierbij van pas komen.

Het feit dat de beoordeling van het individu een niet te onderschatten rol speelt, maakt ons bewust van de grijze zone tussen grappig en kwetsend, tussen plezierig en strafbaar gesteld gedrag waarvoor men naar de politie kan stappen. De verkregen onderzoeksresultaten wijzen op het belang van het vinden van een goede balans tussen vrijheid van meningsuiting en het recht op privacy en hieraan verbonden cyberveiligheid. Het onderzoek via de bevroegde stellingen toont ook scherp aan dat heel wat scholieren geen duidelijk zicht hebben op wat cyberpesten precies inhoudt. <<

Preventieprojecten die inspelen op groepsdruk, kunnen hierbij van pas komen

Ook de leeftijd speelt een belangrijke rol. De meisjes in de leeftijdscategorie die wij onderzochten (12-15 jaar), zullen vlugger het slachtoffer worden van druk/

Overzicht zet instrumenten voor gemeenten op een rij

DIVERSITEIT VAN W VERGT BREDE AANP

Een goede buur is beter dan een verre vriend, zo zegt het spreekwoord. Maar wat als je buurman je het leven zuur maakt, als de honden van je burens de hele dag blaffen of als je buurjongen tot diep in de nacht luidruchtige vrienden over de vloer heeft? Bij de aanpak van woonoverlast is een belangrijke taak weggelegd voor gemeenten: de regierol. Om hen hierbij te ondersteunen, is de *Handreiking aanpak woonoverlast en verloedering* uitgebracht.

door Christa Pronk

De auteur is senior beleidsmedewerker bij het ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties.

Uit de Integrale Veiligheidsmonitor 2009 blijkt dat meer dan een kwart van de ondervraagden wel eens last heeft van omwonenden. Iets meer dan vijf procent heeft zelfs vaak last van omwonenden. Kortom, het gaat hier om problematiek die een groot aantal mensen treft. In de meeste gevallen lossen burens hun onderlinge akkefietjes samen op. Maar in bepaalde gevallen kunnen, durven of willen ze dat niet. Dan komen andere partijen in beeld, zoals woningcorporaties politie,

hulpverlening en de gemeente. De gemeente voert in principe de regie over de aanpak van woonoverlast. Gemeenten hebben een belangrijke taak om woonoverlast te voorkomen en aan te pakken. Zij zijn, naast beheerder van de openbare ruimte, ook beheerder van de staat van de bebouwing, de leefbaarheid en de openbare orde en veiligheid.

De *Handreiking aanpak woonoverlast en verloedering – aanpakken en voorkomen van fysieke en sociale woonoverlast* is geschreven door de VROM-Inspectie, in opdracht van de minister voor Wonen, Wijken en Integratie en de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Justitie. Begin juli hebben alle gemeenten deze handreiking ontvangen.

OONOVERLAST AK

Aanleiding voor het maken van de handreiking was de evaluatie van de wetten Victor en Victoria. Deze wetten geven burgemeesters de mogelijkheid om overlastpanden te sluiten en om gesloten panden in beheer te geven of te nemen, of in de laatste plaats te onteigenen. Het zijn zware instrumenten die kunnen worden ingezet in geval van zeer ernstige (drugs)overlastsituaties. Uit de evaluatie kwam naar voren dat gemeenten knelpunten en onduidelijkheden ervaren bij de bestrijding van woonoverlast. Ook bleek dat de wetten Victor en Victoria meer mogelijkheden bieden dan veel gemeenten denken.

De handreiking geeft naast de mogelijkheden die er op basis van de wetten Victor en Victoria zijn, een overzicht van de verschillende instrumenten om woonoverlast te bestrijden of te voorkomen. De bestuursrechtelijke instrumenten die gemeenten hebben om ernstige fysieke en sociale woonoverlast aan te pakken, worden in de handreiking uitgediept. Daarnaast wordt uitgebreid stilgestaan bij de eisen die aan een gedegen dossier worden gesteld. Dit helpt gemeenten een beter beeld te krijgen van de diverse vormen van woonoverlast en deze beter te kunnen aanpakken. In de handreiking wordt verder uitgelegd hoe gemeenten om moeten gaan met het verlenen van de in de wet Victoria opgenomen begunstigingstermijn. Ook wordt aandacht besteed aan de beheersfase van de wet Victor.

Inzet van buurtbemiddeling is vaak de eerste stap bij een situatie van woonoverlast

Het sluiten van panden op grond van deze wetten is een zwaar middel dat pas in beeld komt als andere middelen hebben gefaald. Daarom staan in de handreiking ook andere goede voorbeelden van een lokale aanpak van woonoverlast. Aan de hand van stappenplannen, voorbeeldbrieven en praktijkvoorbeelden van de toepassing van diverse instrumenten wordt inzichtelijk gemaakt welk type handhaving bij welke vorm van woonoverlast past. De bestuursrechtelijke middelen die kunnen worden toegepast, worden uitgebreid beschreven. Naast aandacht voor juridische middelen, is er in de handreiking ook aandacht voor de mogelijkheden die niet-juridische middelen bieden, zoals buurtbemiddeling.

Buurtbemiddeling blijkt een effectief instrument te zijn. Inzet van buurtbemiddeling is vaak de eerste stap bij een situatie van woonoverlast. Maar liefst twee derde (65 procent) van de 7600 zaken die in 2009 bij projecten buurtbemiddeling werden aangenomen voor bemiddeling, is opgelost door middel

Woonoverlast is een onderwerp dat leeft – zowel bij burgers als bij politici. Dit blijkt ook uit het *Zwartboek Burenoverlast* van PvdA-kamerlid Attje Kuiken, dat in september 2009 verscheen. In dit zwartboek staan de reacties op een oproep van de PvdA om ervaringen met woonoverlast te melden. In een maand tijd reageerden ruim 450 mensen op de oproep. Hun reacties varieerden van klachten over verloederding van tuinen tot bedreiging en mishandeling.

van een gesprek onder leiding van een onafhankelijke buurtbemiddelaar. Het aantal gemeenten dat buurtbemiddelingsprojecten inzet bij de aanpak van woonoverlast, groeit. Voor de organisatie van dergelijke projecten kunnen gemeenten gebruik maken van het *Handboek Buurtbemiddeling*. Dit is in december 2008 gepubliceerd door het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV). Het handboek is bedoeld voor professionals die aan de slag gaan met buurtbemiddeling. Het geeft handvatten voor het opzetten en uitvoeren van een buurtbemiddelingsproject.

Pas als de vrijwillige benadering niet lukt, of als er sprake is van ernstige vormen van woonoverlast die hiervoor niet in aanmerking komen, is er reden om het conflict harder aan te pakken. Want niet in alle gevallen is buurtbemiddeling het geëigende instrument om woonoverlast aan te pakken. Zeker als er sprake is van illegale situaties, zoals het dealen van drugs vanuit de woning of intimidatie en geweld,

Kijk voor meer informatie en een digitale versie van de handreiking: www.vrominspectie.nl

Voor meer informatie over buurtbemiddeling: www.hetccv.nl/buurtbemiddeling

zal de gemeente moeten ingrijpen om deze situatie te beëindigen. Woonoverlast heeft ook lang niet altijd te maken met bewust vervelend gedrag of pesterijen. Sommige overlastveroorzakers hebben ernstige psychische problemen, maar willen door de zorginstanties niet geholpen worden. Soms heeft overlast ook te maken met de staat van de woningen. In oude stadswijken zijn woningen vaak erg gehorig en er kan sprake zijn van achterstallig onderhoud. Zelfs gewone woongeluiden kunnen dan door de burens al als overlastgevend worden ervaren.

De beschreven instrumenten zijn getoetst aan de praktijk van gemeenteambtenaren

Juist omdat de oorzaken van woonoverlast zo divers zijn, werkt een aantal gemeenten al met een benadering waarbij zoveel mogelijk partijen betrokken worden. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van overlastregisseurs of integrale handhavingsteams. Deze benadering blijkt goed te werken. Daarnaast zijn gemeenten creatief met het aanwenden van de (juridische) instrumenten die hen ter beschikking staan. De beschreven instrumenten zijn getoetst aan de praktijk van gemeenteambtenaren die werken aan het tegengaan van woonoverlast. Zij zijn ook betrokken bij het verzamelen van goede voorbeelden, die variëren van een model van privacyafspraken en een klachtenformulier tot een protocol voor hygiënische woonproblemen en de aanpak

van vervallen panden. In een helder overzicht staan de strategieën om verschillende overlastsituaties aan te pakken en de jurisprudentie die deze aanpakken ondersteunt. Al met al biedt de handreiking *Aanpak woonoverlast en verloedering* gemeenten een handzaam overzicht van de manieren om woonoverlast te voorkomen en aan te pakken. De ontwikkeling van de mogelijkheden hiervoor staat niet stil. Er wordt inmiddels al gewerkt aan een uitbreiding van de handreiking, met nog meer juridische instrumenten en goede voorbeelden. Deze uitgave zal naar verwachting eind dit jaar verschijnen. <<

EEN VOORBEELD VAN DE TOEPASSING VAN VICTORIA

De burgemeester van Apeldoorn sluit in februari 2010 een woning. Er is sprake van voortdurende (geluids)overlast, onderling geweld met en zonder letstel, vernielingen, vervuiling, brandstichting en intimidatie van bewoners naar omwonenden. De bewoners schieten onder andere met een luchtdrukpistool op omwonenden vanuit de woning. De voorzieningenrechter acht de sluiting rechtmatig.

Bron: *Handreiking Aanpak woonoverlast en verloedering*, 2010.

*De politie Limburg-Noord
besteedt veel aandacht aan de
aanpak van overvalcriminaliteit /
foto: Pallieter de Boer.*

REPORTAGE Aanpak overvalcriminaliteit

‘MAATREGELLEN ZIJN ER INMIDDELS WEL GENOEG’

Bedrijfsleven

Een overval is een zwaar misdrijf, omdat er altijd bedreiging of geweld bij plaatsvindt. Laat een winkeldief vrijwel geruisloos een fles shampoo in zijn tas glijden, een overvaller gaat vaak voor het cashgeld en bemachtigt dat met de nodige agressie: winkelbedienden krijgen een wapen op hun hoofd gericht of worden gekneveld. Toen het aantal overvallen in Nederland begin 2009 fors toenam, werd er in Noord-Limburg direct gezamenlijk actie ondernomen. Met resultaat. Al blijft constante waakzaamheid noodzakelijk.

door Sandra Put

De auteur is werkzaam als journalist bij KEPCOM Creatieve Communicatie.

Het aantal overvallen in Nederland is de laatste jaren flink toegenomen. Was er in de jaren zestig nog sprake van vier overvallen, in 2009 werden er 2900 overvallen gepleegd op woningen en winkels. Ten opzichte van 2008 is dat is een stijging van ruim twintig procent. Ook in de regio Noord-Limburg (Roermond, Weert, Venlo en Venray) werd de stijging waargenomen. Vonden daar in 2005 nog 45 overvallen plaats, in 2009 waren het er al 85, zo blijkt uit de overzichten van de Landelijk Overvalcoördinator

Politie. Landelijk gezien leidde de toename tot de oprichting van de Taskforce Overvallen, die eraan moet bijdragen dat, door samenwerking tussen publieke en private organisaties, de overvalcriminaliteit eind 2010 met minimaal twintig procent is afgenomen ten opzichte van 2008.

In Noord-Limburg besloten in diezelfde periode gemeenten, politie, OM en andere belangrijke partijen als het Hoofd-bedrijfschap Detailhandel (HBD) en de Kamer van Koophandel met een eigen plan van aanpak te komen, in de lijn van de landelijke Taskforce Overvallen. “De forse stijging die we hier eind 2008, begin 2009 zagen, baarde ons grote zorgen”, geeft Ruud Deenen aan.

Hij is namens de politie accountmanager Veiligheid & Bedrijfsleven bij de Regionale Platforms Criminaliteits-beheersing Limburg-Noord & Limburg-Zuid. “Als je de regio’s met de grootstedelijke gebieden weglaat, behaalden we met 66 overvallen in 2008 en 85 in 2009 landelijk gezien een behoorlijk hoge score. Reden om de opsporing van overvallers meer prioriteit te geven. De aanpak van overvallen heeft natuurlijk altijd al hoge prioriteit gehad. Maar als het uit de klauwen begint te lopen, dan moet je er wel nóg meer aandacht aan besteden.”

ENORME IMPACT

Overvallen zijn in absolute aantallen niet de meest voorkomende delicten, maar ze hebben wel een enorme impact, zegt Eugène Baak, parketvoorlichter van het Arrondissementsparket Roermond. “Vooral op het slachtoffer, want een overval gaat bijna altijd gepaard met geweld. Dat kan enorme gevolgen hebben voor degene die het overkomt. Bij elke zitting zien we opnieuw wat het met de slachtoffers doet. Ze zeggen hun baan op, kijken de komende jaren voortdurend over hun schouder en zijn elke dag opnieuw bang. De impact van een overval is niet te onderschatten. Die gaat verder dan het slachtoffer. Deze vorm van criminaliteit heeft ook invloed op de omgeving. Mensen voelen zich een stuk minder veilig.”

‘We hebben auto’s op de kop gezet, iedereen gecontroleerd, gevraagd waar ze vandaan kwamen en naartoe gingen’

Voor de gemeenten, politie en justitie reden genoeg om begin 2009 de handen ineen te slaan om de stijgende overvalcriminaliteit in Noord-Limburg terug te dringen. “In die tijd verschenen ook de eerste publicaties in de plaatselijke media over het fenomeen overval en de hoeveelheid waarmee we inmiddels te maken hadden”, vertelt Deenen. “De korpschef heeft toen gezegd: ‘de maat is vol’. Hij was van mening dat als we niet nog meer prioriteit zouden geven aan de aanpak van overvallen – en die was al hoog – dat de overvalcriminaliteit ons boven het hoofd zou groeien. We hebben op dat moment besloten echt in het offensief te gaan.”

GERICHT SURVEILLEREN

De politie startte onder meer een zogenoemde SGBO op, een Staf Grootschalig Bijzonder Optreden. “Dat is een opzet die dwars door de bestaande politiestructuur heengaat. Normaal gesproken gebruik je die alleen bij calamiteiten, rampen of grootschalige evenementen”, legt Deenen uit. “In het overleg vindt afstemming plaats tussen opsporing, handhaving, informatieanalyse, preventie en voorlichting. We hebben vanuit die SGBO-structuur onder meer zogeheten crimecontroles kunnen houden. Dat zijn grote verkeerscontroles gericht op overvallers, want ook criminelen verplaatsen zich. We hebben auto’s op de kop gezet, iedereen gecontroleerd, gevraagd waar ze vandaan kwamen en naartoe gingen. Op die manier krijg je veel nuttige informatie tot je beschikking.”

Ook zette de politie binnen het SGBO in op het aanwezig zijn ‘op de juiste plek op het juiste moment’. “We hebben bijvoorbeeld gesurveilleerd bij het openen en sluiten van winkels en we hebben samen met het Hoofdbedrijfschap

Detailhandel en de Kamer van Koophandel vier voorlichtings-bijeenkomsten georganiseerd waar ondernemers te horen kregen hoe ze het de overvaller moeilijk kunnen maken. Dat ligt allemaal in de preventieve aanpak, maar we hebben toen ook gezegd: we gaan de overvallers echt pakken, repressief.”

Deenen geeft aan dat de politie Limburg-Noord flink is gaan investeren in de opsporing. “Dat is een hele stap geweest, want als je meer aandacht aan overvallen schenkt, betekent dit dat er andere zaken, die ook een hoge prioriteit hebben, blijven liggen. In overleg met het Openbaar Ministerie hebben we in 2009 vier maanden lang onze opsporingscapaciteit voor bijna honderd procent gericht op overvallen. Met resultaat, want het heeft ertoe geleid dat met name in Roermond honderd procent van de overvallen werd opgelost. Dat is ongekend. Helaas kun je zoiets niet lang volhouden, want het is een ingrijpende keuze die je maakt. Een geval van huiselijk geweld of mishandeling laat je op zo'n moment wel liggen. Bovendien zien we dat criminelen zich steeds beter gaan voorbereiden op een overval, waardoor opsporing moeilijker wordt.”

FORSE STRAFFEN

Het Openbaar Ministerie, dat formeel het politieonderzoek leidt, is eveneens meer prioriteit gaan geven aan overvallen. “Op het moment dat de overvallers bij ons binnen zijn, zorgen wij ervoor dat het laatste traject goed overkomt bij het publiek”, vertelt parketvoorlichter Baak. Om die reden besloot het OM vorig jaar twee megazittingen te organiseren. Eentje met een groep verdachten geconcentreerd op Venlo en eentje met een groep verdachten geconcentreerd op Roermond. “Daarmee hebben we bewust breed uitgepakt in de media”, zegt Baak. “Overdreven gezegd, hebben we de pers elke dag

opnieuw de zittingszaal ingejaagd. Dat heeft ervoor gezorgd dat het resultaat goed is overgekomen. Het is hier in Noord-Limburg inmiddels heel duidelijk dat een overval fors wordt bestraft.”

Zo kregen verschillende overvallers in 2009 tot zes jaar celstraf. Recentelijk kregen een 21- en 24-jarige nog de eis van vijfenhalf jaar onvoorwaardelijke celstraf opgelegd. “Bij elke zaak zorg ik ervoor dat er twee of drie persberichten de deur uitgaan”, vertelt Baak. “Op die manier blijft het in het nieuws. Dat is belangrijk, want dit soort berichtgeving waarschuwt anderen die een criminele carrière willen beginnen, maar scheidt ook vertrouwen bij winkeliers en omwonenden. Het OM wil zichtbaar zijn bij dit soort criminaliteit, juist omdat het zoveel impact heeft op het veiligheidsgevoel van de burgers.”

‘Op het moment dat wij ons meer gingen richten op de aanpak van overvallen, hebben we letterlijk een journalist in huis gehaald’

De bijzondere band die in Limburg tussen de politie en de media is ontstaan, is volgens Deenen te danken aan het scheppen van vertrouwen over en weer. “Je hoort vaak dat politie/justitie en de pers niet samengaan, daarom hebben wij op het moment dat wij ons meer gingen richten op de aanpak van overvallen, een bijzondere stap gezet: we hebben letterlijk een journalist in huis gehaald. Die mocht bij alle soorten overleg aanwezig zijn en wist daardoor precies wat

de politie deed en waar we het over hadden. De kracht hiervan is dat op een objectieve wijze van binnenuit wordt beschreven hoe de politie de problematiek aanpakt. Deze transparante manier van werken levert meer geloofwaardigheid op, waarbij er tevens kritisch wordt geoordeeld.”

Deenen wijst op het feit dat in andere regio's een overval meestal breed uitgemeten op de voorpagina staat, maar wanneer een paar dagen later de overvallers zijn opgepakt, wordt dit gemeld in een klein berichtje ergens onopvallend achter in de krant. “Juist die laatste mededeling is zo belangrijk”, zegt hij. “Doordat de journalist waar wij mee samenwerken, inzicht heeft in de manier van werken van de politie, krijgt de oplossing van de zaak ook echte nieuwswaarde.”

VOORBEREID

Voor de Noord-Limburgse gemeenten is bij de inmiddels succesvol gebleken gezamenlijke aanpak tevens een belangrijke rol weggelegd. In Roermond was met vijftien overvallen in 2008 en 29 in 2009 zoveel onrust ontstaan, dat de gemeente alles op alles zette om de criminaliteit een halt toe te roepen. Zo zijn onder meer tweehonderd ondernemers en hun personeel getraind in het voorkomen van overvallen. Daarnaast worden particuliere beveiligers ingehuurd om samen met de politie gericht te surveilleren bij winkels en worden de overvalcijfers wekelijks bekeken, ook op wijkniveau. “Wij proberen samen met de veiligheidspartners en winkeliers kwaadwillenden op verschillende manieren duidelijk te maken dat we voorbereidingen hebben getroffen en alert zijn”, zegt Koos Geurts, coördinator Integraal Veiligheidsbeleid van de gemeente Roermond. “We doen er alles aan om overvallen te voorkomen. Wanneer er toch een overval plaatsheeft, weten winkeliers wat ze moeten

doen om de impact voor hun personeel zo minimaal te laten zijn en om de opsporing een optimale kans te bieden. Dat kan door bijvoorbeeld rustig te handelen en goed op bijzonderheden te letten. Overigens bezoekt de gemeente de overvallen winkels eveneens voor nazorg. Het tegengaan van herhaling krijgt daarbij ook aandacht.”

‘Wij kunnen wel allemaal maatregelen bedenken, maar het zijn uiteindelijk de ondernemers die zelf de verantwoordelijkheid moeten nemen’

Het verstrekken van de juiste informatie is volgens Geurts een van de belangrijkste taken van de gemeente in de gezamenlijke aanpak. “Wij kunnen wel met elkaar allemaal maatregelen bedenken, maar het zijn uiteindelijk de ondernemers die zelf de verantwoordelijkheid moeten nemen. Door aan te geven wat de veiligheidspartners doen en op het belang te wijzen van preventie, motiveren we dat ondernemers de maatregelen ook daadwerkelijk doorvoeren. We wijzen ze daarbij op de mogelijkheden van beveiligingsscans en subsidies. Samen met de politie hebben we hiervoor de flyer ‘Voorkoming overvallen’ ontwikkeld die inmiddels regionaal is overgenomen. Als we vervolgens zien dat ondernemers besluiten een kluis met een tijdslot te nemen en het afstorten van geld op een veilige manier regelen, dan hebben we er met elkaar voor gezorgd dat het de overvaller moeilijk wordt gemaakt.” Om de ondernemers zo goed mogelijk te informeren heeft de gemeente Roermond vorig jaar een speciale medewerker aangesteld die langs de winkels gaat met

preventieadviezen. “Want een persoonlijk gesprek werkt het best”, zegt Geurts. Inmiddels heeft Roermond ook een toezegging van het ministerie van Economische Zaken om een winkelstraatmanager in te huren. Net op tijd, want de subsidieregeling is onlangs stopgezet. “De straatmanager is straks permanent in de winkelgebieden van Roermond aanwezig en zal veel meer contact hebben met de ondernemers en de ondernemersverenigingen over veiligheids- en leefbaarheidszaken. In andere gemeenten wordt overigens ook actie volop ondernomen. Dat bleek wel tijdens een regionaal bestuurlijke bijeenkomst in Roermond. Daar hebben we alle ideeën over de aanpak van overvallen met elkaar uitgewisseld.”

PERSOONLIJK GESPREK

Ruud Deenen zou het liefst zien dat ook wijkagenten de supermarkten, snackbars en benzinestations bezoeken voor een persoonlijk gesprek. “De maatregelen die we inmiddels bedacht hebben, zijn allemaal goed. Daarom moeten we niet nog meer nieuwe dingen bedenken, maar er vooral voor zorgen dat de ondernemer er ook daadwerkelijk mee aan de slag gaat. Dat kan met stimuleringsregelingen, want het gaat vaak toch om geld. Daarnaast moeten we het gedrag van de ondernemer zien te beïnvloeden. Dat kan alleen als je hem benadert op zijn eigen werkplek.”

horen dat dit via internet kan. Dat is echt de doodsteek. Wij willen verbinding maken, maar creëren juist afstand. Waarom nemen we een aangifte niet ter plaatse op? Dan maken we direct een aantal slagen: er is een agent in de wijk, je maakt een praatje over wat er is gebeurd en wat de ondernemers er zelf tegen kunnen doen. Nu laten we het moment van beïnvloeding volledig liggen. Dat is niet slim. Juist wanneer je publiek-privaat wilt samenwerken, zijn die verbinding en constante waakzaamheid belangrijk.” <<

ONDERZOEK FIJNAUT NAAR OVERVALLEN

De landelijke Taskforce Overvallen heeft de Nederlandse criminoloog en hoogleraar Rechtsvergelijking Cyrille Fijnaut gevraagd een onderzoek te doen naar het fenomeen overvallen. Het onderzoek richt zich op de ontwikkeling van overvallen en de beleidsreacties daarop in de afgelopen tien jaar en naar de potentieel succesvolle manieren om overvallen aan te pakken. Het rapport van Fijnaut bevindt zich momenteel in de afrondingsfase. Met het onderzoek hoopt de Taskforce Overvallen wetenschappelijk onderbouwde en praktisch bruikbare verbetervoorstellen te kunnen formuleren voor de aanpak van de toenemende overvalcriminaliteit in Nederland.

‘Waarom nemen we een aangifte niet ter plaatse op?’

Volgens Deenen is op dit moment het contact tussen ondernemer en politie vaak niet effectief. “De winkelier belt naar de politie dat hij aangifte wil doen en krijgt te

HET SPOOR TERUG

Willem Nagel, overleden in 1983, was een man met vele talenten. Hij schreef gedichten in parlando-stijl, zoals het vrolijke Een 'Zonnebril van Plastic' ("vandaag zijn wij bereid ons voort te planten"). Voor mij is hij vooral een inspirerende leermeester geweest als hoogleraar Criminologie in Leiden. Als eerste Nederlandse criminoloog vroeg hij aandacht voor de positie van het slachtoffer in het strafproces. Maar de meeste van mijn generatiegenoten zullen zich hem toch vooral herinneren als de voormalige verzetsstrijder J.B. Charles. En als de linkse intellectueel die in zijn essaybundels waarschuwde voor de opkomst van nieuwe vormen van fascisme. Over deze veelzijdige man heeft socioloog Kees Schuyt nu een biografie geschreven.

Nagel werkte aan het begin van de bezettingstijd als hulpofficier bij het Openbaar

Jan van Dijk is hoogleraar Victimologie en Menselijke Veiligheid aan de Universiteit van Tilburg.

Ministerie. Schuyt beschrijft de acute dilemma's die dit met zich meebracht. Wie bij politie of justitie in dienst was, werd rechtstreeks ingeschakeld bij de verwezenlijking van een van de speerpunten van het fascistische beleid: de etnische zuivering. Hiertoe werd om te beginnen een etnisch registratiesysteem ingevoerd. Wie zich niet liet registreren, werd uitgesloten van de afgifte van voedselbonnen. Nagel tekende aanvankelijk de zogenoemde ariërvklaring maar had hier al snel spijt van. Als jurist beseftte hij terdege dat het door de Duitsers ingevoerde beleid op veel punten in strijd was met het internationale recht. Hij begon strafdossiers betreffende joden en communisten zoek te maken, werd om politieke redenen ontslagen en belandde vervolgens in het Groningse verzet. Hij begon met vrienden voedselbonnen en identiteitsbewijzen te vervalsen en hielp joodse medeburgers met onderduiken. In 1944 deed de Duitse politie een inval bij hem thuis met de bedoeling hem te liquideren. Hij kon net op tijd vluchten en verrichte in het laatste jaar van de oorlog belangrijk sabotagewerk in Utrecht waarvoor hij later door generaal Eisenhower is gedecoreerd.

Na de mislukte aanslag op zijn leven, werd het woonhuis van Nagel door de Duitsers in beslaggenomen. Na de oorlog bleken al zijn persoonlijke bezittingen te zijn verdwenen. Hiertoe behoorde ook het onderzoeksmateriaal dat hij had verzameld voor zijn proefschrift over de criminaliteit in Oss. Schuyt heeft ontdekt dat zich in dit materiaal een verzameling

interviews met slachtoffers van in Oss gepleegde misdrijven moet hebben bevonden. Uit het bewaard gebleven enquêteformulier blijkt dat Nagel hen heeft geïnterviewd over hun houding ten aanzien van de bestraffing van de dader. Had de dader berouw getoond, hadden ze hem zijn misdaad kunnen vergeven of koesterden ze wraakzuchtige gevoelens? Waren ze bij het proces aanwezig geweest en wat vonden ze van de opgelegde schadevergoeding en straf? Met het stellen van deze vragen was Nagel zijn tijd maar liefst tachtig jaar vooruit. Het slachtoffer zou nog decennia lang of totaal worden genegeerd of als beklagenswaardige patiënt worden gezien. Pas sinds enkele jaren is er in het strafrecht eindelijk aandacht gekomen voor het belang dat slachtoffers hebben bij de berechting van hun dader. Bij een onderzoek onder de overleveraars van Srebrenica zou men Nagels enquêtelijst integraal kunnen gebruiken. Ach, hadden die rotmoffen zijn archief maar niet gestolen. Dan was zijn proefschrift uit 1947 een openbaring geweest en was de victimologische richting veel eerder tot wasdom gekomen.

Leven en werk van Willem Nagel zijn anno 2010 in hoge mate actueel. Dit geldt voor zijn ideeën over de rechtsbelangen van slachtoffers. Maar geldt dat niet ook voor zijn moedige verzet tegen racisme en discriminatie?<<

Buitenlandse berichten

DE IERSE MAATREGELEN MIX TEGEN PROBLEEMJONGEREN

De Nederlandse politie heeft, volgens de meest recente cijfers, 1760 problematische jeugdgroepen in beeld. Slechts een klein deel hiervan (5 procent) houdt zich bezig met criminele activiteiten, zoals diefstal en inbraak. Het grootste deel van de jeugdgroepen die de politie in beeld brengt met behulp van de zogenoemde Shortlist Groepsriminaliteit – een vragenlijst waarmee de aard en omvang van jeugdgroepen systematisch kan worden geïnventariseerd – wordt als hinderlijk aangemerkt. De leden van deze groepen zorgen weliswaar voor overlast op straat, maar zijn nog aanspreekbaar op hun gedrag. De overlastgevende groepen, die bijna een vijfde van het totale aantal problematische jeugdgroepen uitmaken, zijn veel lastiger te corrigeren. Ook plegen deze groepen doelbewust delicten als vernielingen en intimidatie. Gebruik van geweld wordt daarbij niet geschuwd. In de aanpak van problematische jeugd-

groepen spelen altijd verschillende ketenpartners een rol, aldus Bureau Beke, de uitvinder van de Shortlist Groepsriminaliteit. Bij de aanpak van hinderlijke jeugdgroepen ligt de nadruk, volgens Beke, op groeps- en domeinmaatregelen zoals het organiseren van sportactiviteiten en het verbeteren van straatverlichting. Justitiële partners voeren de regie bij de bestrijding van criminele groepen, waarbij een individuele aanpak voorop staat. En in de strijd tegen overlastgevende groepen is een mix van maatregelen nodig.

In Ierland draait de nationale politie, An Garda Síochána, sinds 1991 lokale projecten gericht op risico- en probleemjongeren die in stadswijken rondhangen. Binnen deze 'Garda Youth Diversion projects' werkt de politie samen met jongerenorganisaties om crimineel gedrag onder jeugdgroepen te voorkomen of in

een vroeg stadium een halt toe te roepen. Doel van de projecten, waarvan er momenteel honderd actief zijn, is niet alleen om jongeren alternatieven te bieden voor overlastgevend of crimineel gedrag, maar ook om hen activiteiten voor te schotelen die leiden tot persoonlijke ontwikkeling en tot betere kansen op de arbeidsmarkt.

In een recent rapport van de Irish Youth Justice Service (*Designing effective local responses to youth crime*) wordt beschreven hoe de Garda Youth Diversion-projecten steeds gebruikmaken van een combinatie van interventies. De maatregelen richten zich onder andere op het verbeteren van schoolprestaties, het ondersteunen van ouders bij effectieve opvoedingsstrategieën en het verminderen van mogelijkheden voor het plegen van criminaliteit (bijvoorbeeld door streng politietoezicht bij beruchte kroegen). Helaas signaleert het rapport ook een gebrek aan consensus over effectieve aanpakken, dat te maken zou hebben met uiteenlopende visies op de oorzaken van jeugdcriminaliteit.

Vaststaat dat alcoholgebruik een belangrijke factor is in de Ierse jeugdcriminaliteit. In de lokale wijken waar Garda Youth Diversion-projecten worden uitgevoerd, zijn alcoholgerelateerde overlast en criminaliteit prioriteit nummer één. Landelijk gezien geldt een op de vijf overtredingen van jongeren als alcoholgerelateerd. Wat dat betreft liggen overeenkomsten met Nederlandse jongeren voor de hand. Ook over hun alcoholgebruik maken veiligheidsprofessionals zich nogal eens zorgen. <<

Illustratie: Hans Sprangers

Lynsey Dubbeld is werkzaam bij het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid.

CCV-nieuws

BESTE PKVW-PROJECT 2010

Projecten die in aanmerking willen komen voor de titel Beste PKVW-project 2010 kunnen zich weer aanmelden. De prijs wordt jaarlijks uitgereikt aan een gemeente die een voorbeeldfunctie heeft vervuld bij de invoering van het Politiekeurmerk Veilig Wonen (PKVW). De winnende gemeente ontvangt 5000 euro en de genomineerden ontvangen 1000 euro, te besteden aan woning- en wijkveiligheid.

Kijk voor meer informatie op www.hetccv.nl/pkvw

INTERNE CRIMINALITEIT

Ondernemers kunnen sinds kort gebruik maken van het stappenplan Interne criminaliteit. Het stappenplan is ontwikkeld om ondernemers die het slachtoffer zijn geworden van interne criminaliteit, te helpen. Met behulp van dit plan, leggen ondernemers gemaakte afspraken en regels vast. Het stappenplan is een initiatief van de Kamer van Koophandel, het landelijk overleg Regionaal Platform Criminaliteitsbeheersing en het CCV.

Kijk voor meer informatie op www.hetccv.nl/instrumenten

HANDBOEK MODEL IBB

Het CCV heeft begin september het handboek Model Integrale Brandveiligheid Bouwwerken (IBB) gepresenteerd. Het model biedt een methode om de juiste brandveiligheidsmaatregelen te realiseren en structureert het proces van samenwerking tussen alle betrokken partijen. Naast het handboek is op de website van het CCV een digitaal instrument opgenomen waarmee het Model IBB stapsgewijs kan worden doorlopen.

Kijk voor meer informatie op www.model-ibb.nl

QUICKSCAN OVERLASTREGISTRATIE

Om gemeenten te ondersteunen bij de overlastregistratie heeft het CCV een quickscan uitgevoerd naar meldingsystemen die gemeenten gebruiken voor de registratie van overlast. Voor de quickscan zijn de systemen van vijftien gemeenten geanalyseerd. Daarbij zijn twee best practices geselecteerd die aan de quickscan zijn toegevoegd.

Kijk voor meer informatie op www.hetccv.nl

STARTPAGINA GEWELD

Het CCV heeft een Startpagina Geweld gelanceerd. Hier zien veiligheidsprofessionals in één oogopslag alle geweldthema's van het CCV. Op de Startpagina vindt u nieuws, aanpakken en nuttige links naar informatie en de bijbehorende contactpersonen.

Kijk voor meer informatie op www.hetccv.nl/geweld

CERTIFICATIE EN INSPECTIE

De nieuwe CCV-brochure *Certificatie en inspectie. Verantwoordelijkheden en samenhang* beschrijft welke verantwoordelijkheid de gebruiker van een bouwwerk heeft bij het inzichtelijk maken en oplossen van veiligheidsrisico's. Om deze risico's tot een minimum te beperken, is het noodzaak om de juiste beveiligingsmaatregelen te nemen.

Kijk voor meer informatie op www.hetccv.nl/webwinkel

OVERLAST JAARWISSELING

Het CCV heeft het dossier overlast jaarwisseling volledig geactualiseerd. Daarnaast is een infosheet over dit thema samengesteld. Het dossier en de infosheet helpen gemeenten om goed voorbereid de overlast tijdens de jaarwisseling tegen te gaan.

Kijk voor meer informatie op www.hetccv.nl

MENSENHANDEL

Het CCV heeft een webdossier over mensenhandel samengesteld. Gemeenten en andere ketenpartners krijgen met dit dossier informatie over het herkennen van mensenhandel en de (bestuurlijke) mogelijkheden om mensenhandel te bestrijden. Centraal in het dossier staan praktijkvoorbeelden van en handreikingen voor gemeenten. Daarnaast is er aandacht voor loverboys/pooyerboys, ketenpartners en wetgeving.

Kijk voor meer informatie op www.hetccv.nl/dossiers

<< Robbie Keus

Colofon

SECONDANT is een uitgave van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV). Het tijdschrift is een voortzetting van SEC: tijdschrift over samenleving en criminaliteitspreventie. Met ingang van 2005 is de naam gewijzigd in SECONDANT, waarmee het *ondersteunen* van betrokkenen op het gebied van criminaliteitspreventie en veiligheid en *informer*en over kennis en ontwikkelingen op het gebied van de criminaliteitspreventie en veiligheid wordt bedoeld. SECONDANT wil voor eenieder die werkzaam is op het terrein van de criminaliteitspreventie en veiligheid een medium zijn voor praktische en actuele informatie over de praktijk van criminaliteitspreventie. Ook wil SECONDANT deskundigheid bevorderen en nieuwe ideeën op het gebied van criminaliteitspreventie genereren. Hoofddoel is: het bijdragen aan de *implementatie* van criminaliteitspreventie in brede zin, door te informeren over initiatieven en ontwikkelingen op het brede terrein van de criminaliteitspreventie. Hierbij vormen (wetenschappelijke) onderzoeksbevindingen ten aanzien van bewezen effectieve methoden, best practices en evaluatieonderzoek de leidraad. Bijdragen staan in het teken van inhoudelijke objectiviteit en kritische oordeelsvorming. Opname van een artikel in het tijdschrift betekent niet dat de inhoud ervan het standpunt van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid weergeeft. SECONDANT verschijnt vijf maal per jaar (waaronder een dubbeldik zomernummer) in een oplage van 20 000.

REDACTIERAAD

A.C. Berghuis (ministerie van Justitie, DGRR), M.G.W. den Boer (Politieacademie), H. Boutellier (Verwey-Jonker Instituut), L. Westerman (Verbond van Verzekeraars), I. Haisma (Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid, voorzitter), B. Jansen (ministerie van Justitie, DSP), H. Nelen (Universiteit Maastricht), J.E.J. Prins (Universiteit van Tilburg), C. de Ruiters (Trimbos Instituut), K. Wittebrood (SCP).

KERNREDACTIE

F. Beijaard (WODC), M. Eysink Smeets (Hogeschool INHOLLAND), P.P.H.M. Klerks (Openbaar Ministerie), M.M. Veelders (ministerie van BZK, DGV/IV), P. Versteegh (Politie Haaglanden), A.B. Volkers (VNO-NCW), M. de Vroeghe (Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid), J.J. de Waard (ministerie van Justitie, DGRR).

REDACTIE

A. Hakkert (uitgever/redacteur).
R. Keus (eindredacteur)

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid
Redactie SECONDANT
Postbus 14069
3508 SC Utrecht
Telefoon (030) 751 67 21
Fax (030) 751 67 01
E-mail: secondant@hetccv.nl

VORMGEVING

VormVijf, Den Haag.

DRUK

Artoos Communicatiegroep bv.

SLUITINGSDATUM KOPIJ

Kopij voor SECONDANT 24-6 (december 2010) dient uiterlijk 14 november 2010 in het bezit van de redactie te zijn. Ongevraagde kopij kan plaatsing worden geweigerd.

AAN DIT NUMMER WERKTEN MEE:

Matti Baggerman, Wim D'haese, Lynsey Dubbeld, Jan van Dijk, Bart Engberts, Yvonne van der Heijden, René Hesseling, Anja Maas, Christa Pronk, Sandra Put, Wouter Stol, Marika Toutenhoofd, Sander Veenstra.

Artikelen, bijdragen en/of reacties kunnen in overleg met de redactie worden geplaatst. Auteurs die een bijdrage leveren, geven tevens toestemming de bijdrage te publiceren op de website van het CCV.

Er bestaat geen enkele relatie tussen op foto's afgebeelde personen en de inhoud van de artikelen, tenzij in een fotobijchrift uitdrukkelijk anders is vermeld.

AANWIJZINGEN VOOR AUTEURS

SECONDANT wil voor eenieder die werkzaam is op het terrein van de criminaliteitspreventie en veiligheid een medium zijn voor praktische en actuele informatie over de praktijk van criminaliteitspreventie. Bijdragen moeten daarom prettig leesbaar zijn – zij zijn in heldere en voor eenieder toegankelijke bewoordingen gesteld. Tegelijk worden bijdragen getypeerd door inhoudelijke objectiviteit en kritische oordeelsvorming en is er ruimte voor diepgang en analyse. Waar nodig moeten onbekende begrippen worden uitgelegd. Voor de praktijk vormt de praktische bruikbaarheid de rode draad, ook in achtergrondbeschouwingen. Dat betekent concreet dat auteurs in bijdragen erop gespitst moeten zijn om succes- en faalfactoren, leerervaringen, tips voor de praktijk (*do's and don'ts*) en dergelijke te beschrijven. Omvang Crimi-trends, interview en reportage in overleg, overige bijdragen: 1500 woorden. Noten alleen bij grafieken en tabellen. Voor de toegankelijkheid moeten inhoudelijke noten worden vermeden, evenals een bronnenoverzicht aan het eind van het artikel.

ISSN 1574-5732

ABONNEMENTENADMINISTRATIE

Abonnementen zijn gratis. Aanvragen voor abonnementen, alsmede het doorgeven van wijzigingen in de adressering kunnen uitsluitend schriftelijk worden ingediend, onder vermelding van NAW-gegevens alsmede functie en organisatie/instelling.

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid, Redactie SECONDANT, Postbus 14069, 3508 SC Utrecht.
E: abonnementensecondant@hetccv.nl

SECONDANT

Tijdschrift van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid

Voor actuele informatie kunt u zich abonneren op onze digitale nieuwsbrieven.
Meldt u aan via: www.hetccv.nl

Op de websites van het CCV vindt u ook een uitgebreide en actuele agenda.

Stichting Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV)
draagt bij aan de maatschappelijke veiligheid door het stimuleren van
publiek-private samenwerking, actieve kennisdeling van de veiligheidspraktijk
en kwaliteitsontwikkeling van instrumenten en regelingen.